

Monitor regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Nulmeting 2021

November 2021

Afdeling Onderzoek & Statistiek
Gemeente 's-Hertogenbosch

Samenvatting

Aanleiding

De samenwerkende gemeenten Boxtel, Maasdriel, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Vught, Zaltbommel en 's-Hertogenbosch hebben hun ambities voor beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en aanpalende beleidsterreinen zoals Zorg & Veiligheid en Wonen vastgelegd in de *Regiovisie 2020 en verder*. De regio vindt het belangrijk de voortgang van deze ambities te monitoren. In dit rapport staat de nulmeting van deze monitor. Het gaat om een beschrijving van de huidige situatie en enkele trends. Dit rapport biedt aanknopingspunten om met elkaar in gesprek te gaan over wat het huidige beeld betekent voor de toekomst en te maken beleidskeuzes.

Aanpak

Voor de monitor is geen op zichzelf staand onderzoek uitgevoerd, maar is gebruik gemaakt van beschikbare informatie uit diverse bronnen. Het gaat om een mix van kwantitatieve en kwalitatieve informatie. Nog niet voor alle ambities is de gewenste informatie beschikbaar. Er wordt de komende tijd op ingezet om meer informatie beschikbaar te krijgen. Zodat in volgende monitors op meer onderwerpen gerapporteerd kan worden. De conclusies over ervaringen van cliënten en stakeholders zijn gebaseerd op het onderzoek door de UvA¹. Het gaat om interviews met 41 cliënten BW/MO en vijf focusgesprekken met diverse stakeholders, zoals woningcorporaties, zorgaanbieders en beleidsmedewerkers Wonen en BW/MO van gemeenten.

Hierna worden per ambitie de belangrijkste bevindingen en een aantal aanbevelingen gepresenteerd.

Thuis in de wijk

Wij ontwikkelen een integrale ondersteuning voor kwetsbare mensen in de wijk, met aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën.

- Op het gebied van participatie in de vorm van dagbesteding of (vrijwilligers)werk is er volgens stakeholders nog veel te ontwikkelen. De doelgroep MO en BW is divers en het participatieaanbod is vaak nog kleinschalig of niet voor iedereen bereikbaar of geschikt.
- Volgens stakeholders is dagbesteding een belangrijk puzzelstuk in het geheel van kwaliteit van leven. Voor het welslagen van uitstroom uit een intramurale voorziening kan (continuïteit op) participatie dan ook van belang zijn. In 2021 is participatie echter nog niet expliciet opgenomen in afspraken bij uitstroom en in inkoopcontracten. Vanaf 2022 gaat de regio specialistische dagbesteding als apart product inkopen, voor zowel BW als Wmo licht.
- Regels rondom de participatie-uitkering kunnen soms remmend werken in plaats van bevorderen dat iemand gaat werken. Toeleiding naar betaald werk komt daarnaast vooral tot stand wanneer een cliënt werkervaring heeft en kans op betaald werk.
- Cliënten in een intramurale BW-voorziening geven aan dat zij vooral oppervlakkig contact hebben met buurtgenoten. Wel hebben zij veelal contact met andere cliënten in de voorziening en behouden dit vaak ook na uitstroom. Voor cliënten die zijn uitgestroomd zijn de contacten met buurtgenoten wisselend en verschilt de behoefte daarin per persoon.
- Bij uitstroom naar een woning in de wijk is de samenwerking tussen zorgaanbieder en de lokale toegang (zoals het sociaal wijkteam) volgens stakeholders belangrijk, maar niet formeel belegd. Deze twee partijen weten elkaar nog niet altijd goed te vinden.
- Voor veel cliënten BW/MO is de samenwerking tussen (gemeentelijke) beleidsterreinen van belang, omdat zij vaak te maken hebben met schulden, bewindvoering en/of budgetbeheer. Bij kleinere gemeenten blijkt het contact tussen de afdelingen werk & inkomen, wonen en zorg gemakkelijker te organiseren dan in grotere gemeenten zoals 's-Hertogenbosch.

¹ ambulantisering en regionalisering maatschappelijke opvang en beschermd wonen, 2021

Aanbevelingen 'Thuis in de wijk':

- Ontwikkel een divers participatieaanbod dat geschikt is voor zowel de doelgroep BW als MO.
- Zorg dat het investeren in een sociaal netwerk een basis is bij de begeleiding, afhankelijk van de behoefte van de cliënt. Het contact met de buurt kan daar een onderdeel van zijn.
- Zorg voor een betere samenwerking tussen zorgaanbieder en lokale toegang (zoals sociale wijkteams) bij uitstroom in de wijk.
- Investeer in de samenwerking van beleidsterreinen op bepaalde onderwerpen zoals schulden.

Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen

De regie op de regionale toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang is onafhankelijk georganiseerd en de verbinding met wonen is gelegd.

- De toegang voor hulpvragen zorg en opvang is in iedere gemeente anders georganiseerd. Voor interlokaal werkende zorgaanbieders kan dit soms lastig zijn.
- De regie op de toegang voor BW en MO is geregeld en loopt via het regionale Netwerk Opvang en Wonen. Er zijn drie toegangstafels (BW, MO en Urgentie Plus) waar casussen anoniem worden ingebracht en het best passende traject wordt besproken.
- Voor casussen BW die moeilijk plaatsbaar zijn of dreigen uit te vallen is er de maandelijkse veldtafel waar zorgaanbieders casussen inbrengen en gezamenlijk wordt gekeken naar het beste traject. Dit werkt volgens betrokkenen goed. De druk op het overleg neemt wel toe, omdat er steeds meer casussen te bespreken zijn.

Aanbevelingen 'Toegang BW, MO en wonen':

- Zorg dat de processen van toegang voor hulpvragen zorg en opvang die in elke gemeente gelden duidelijk zijn voor interlokale zorgaanbieders.
- Zorg dat de afstemming tussen regionale toegang en lokale toegang goed blijft lopen.

Maatschappelijke opvang

Zo min mogelijk mensen maken gebruik van de maatschappelijke opvang. Degenen die toch een beroep moeten doen op de maatschappelijke opvang stromen zo snel als mogelijk door naar een passende plek.

- Novadic-Kentron biedt dag- en nachtopvang aan mensen die dak- en thuisloos zijn en een harddrugs verslavingsproblematiek hebben. In de eerste helft van 2021 maakten gemiddeld 18 personen per dag gebruik van de dagopvang en 19 van de nachtopvang.
- MO Den Bosch heeft drie intramurale opvanglocaties. In de eerste helft van 2021 maakten 189 mensen gebruik van de dag- en nachtopvang, 22 van de jongerenopvang en 42 van de opvang met intensieve zelfstandigheidstraining.
- Springplank073 biedt woon-werktrajecten aan. In de eerste helft van 2021 hadden zij 15 plekken.
- Het Verdihuis bood in de eerste helft van 2021 aan 4 cliënten uit de regio crisisopvang.
- Cliënten zijn veelal tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van de begeleiding bij de opvanglocaties. Wel geeft onduidelijkheid over beschikbaarheid van bedden veel onrust en stress. Ook vinden veel cliënten de mix van doelgroepen in de opvang niet prettig.
- Naar de toekomst toe wil de regio dat er een verschuiving plaats vindt naar gebruik van meer kleinschalige opvangvoorzieningen en minder grootschalige voorzieningen.

Aanbeveling 'Maatschappelijke opvang':

- Zet in op de verdere uitwerking en uitvoering van de regionale en lokale acties uit het preventieplan dak- en thuisloosheid van de regio.

Beschermd wonen

Mensen die een beroep moeten doen op beschermd wonen, wonen zo zelfstandig mogelijk 'Thuis in de Wijk'.

- Van 2018 tot 2020 nam het aantal cliënten beschermd wonen toe van 676 tot 808. Het aandeel beschermd wonen Begeleid is toegenomen, het aandeel All inclusive en beschermd wonen Thuis nam (licht) af.
- Cliënten zijn veelal tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van de begeleiding. Bij uitstroom uit beschermd wonen blijken de begeleidingswensen divers. Dit vraagt om maatwerk en goed kunnen op- en afschalen.
- Afschalen van intramurale zorg gaat volgens stakeholders sneller dan opschalen van ambulante zorg. Zorgcontracten zijn veelal complex om flexibel te kunnen op- en afschalen en financiering blijkt soms lastig. Hoewel op regionaal niveau wel meer flexibiliteit wordt geboden in de zorginkoop, ervaren zorgaanbieders op casusniveau nog steeds weinig flexibiliteit in de zorg die geboden kan worden.
- Er is een dunne scheidslijn tussen beschermd wonen Begeleid en Wmo begeleiding. Zorgaanbieders zouden graag meer flexibel deze vormen van begeleiding willen kunnen mengen, om de zorg- en wooncontinuïteit van cliënten te kunnen realiseren. Bij de inkoop voor 2022 is hier rekening mee gehouden doordat aanbieders die zowel beschermd wonen Begeleid als Wmo begeleiding bieden vanaf dan binnen een bepaalde bandbreedte flexibel meer of minder uren begeleiding kunnen inzetten.

Aanbevelingen 'Beschermd wonen':

- Monitor of de nieuwe inkoop voldoende flexibiliteit biedt in het op- en afschalen van ambulante zorg.
- Ontwikkel met de zorgaanbieders de benodigde flexibiliteit in de begeleiding.

Wonen

Kwetsbare mensen die een woonvraag hebben, worden zo snel mogelijk naar een passende woonruimte geholpen met zo min mogelijk verhuisbewegingen.

- Er is bij beleidsmedewerkers van de gemeenten en woningcorporaties behoefte aan meer duidelijkheid over de uitstroom en wat dit betekent voor de vraag naar woonplekken. Tot nu toe is vooral gewerkt met een onderbouwde aanname. De meeste gemeenten hebben op basis hiervan met woningcorporaties afspraken gemaakt over het aandeel huurwoningen dat bij mutatie beschikbaar moet zijn voor bijzondere doelgroepen, zoals uitstroom BW en MO.
- In 's-Hertogenbosch is er een Urgentiepluscommissie die complexe casussen toetst en besluit over urgentie voor een huurwoning. In 2020 is 120 keer urgentieplus toegekend. Een aantal kleinere gemeenten is ook bezig om een urgentiepluscommissie op te richten.
- Onder cliënten zijn voor- en tegenstanders als het gaat om gehuisvest blijven of weer worden in de gemeente van herkomst. Plaatsing vraagt om maatwerk per individu. Maar daarbij blijft specialistisch aanbod in kleinere gemeenten een knelpunt. Zo heeft een aantal gemeenten nog geen kleinschalige opvangvoorzieningen en preventieve voorzieningen op dit vlak, waardoor 's-Hertogenbosch dit blijft opvangen.
- De regio wil dat bij beschermd wonen zo min mogelijk cliënten huren van de zorgaanbieder. Zodat de cliënt niet van de zorgaanbieder afhankelijk is voor het wonen. En ook na uitstroom uit zorg op dezelfde plek kan blijven wonen. In 2021 is er bij twee derde van de huursituaties

beschermd wonen sprake van scheiding van wonen en zorg. De cliënt huurt in dat geval niet van de zorgaanbieder, maar van een woningcorporatie of particuliere verhuurder.

Aanbevelingen 'Wonen':

- Ontwikkel samen met de zorgaanbieders en woningcorporaties een meer specifieke prognose voor de uitstroom.
- Zorg dat er regiodekkend urgentiepluscommissies zijn.
- Zorg dat er in elke gemeente of subregio een kleinschalige opvang beschikbaar is.
- Ontwikkel het concept 'scheiden wonen en zorg' samen met de zorgaanbieders en woningcorporaties verder door.

Bemoeizorg/ zorg & veiligheid

We leiden mensen die het écht nodig hebben toe naar de juiste zorg en ondersteuning (bemoeizorg) en voeren regie op de snijvlakken van zorg en veiligheid.

- Het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB) biedt een integraal hulpaanbod voor mensen met de meest complexe problemen. In 2020 kreeg het CvTB 621 nieuwe meldingen. Dat is 7% meer dan de verwachte instroom. Het CvTB hielp in 2020 in totaal 991 cliënten. Deze zijn aangemeld in 2020 of al eerder.
- Het CvTB monitort met behulp van de zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) de resultaten van trajecten. De zelfredzaamheid van de cliënt wordt hiermee gescoord op 12 leefdomeinen. Hieruit blijkt dat op de domeinen geestelijke gezondheid, huisvesting en huiselijke relaties de grootste vooruitgang wordt geboekt. Voor maatschappelijke participatie, lichamelijke gezondheid en werk & opleiding zien we gemiddeld de minste ontwikkeling in de ZRM-score.
- Vanaf januari 2020 is de Wet Verplichte GGz (WVGz) van kracht. Het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent voert hiervoor de meeste taken uit. Taak van het CvTB is het triageren en uitvoeren van verkennend onderzoek. Het aantal verkennende onderzoeken bleek in 2020 kleiner dan verwacht. Maar de nieuwe taak bracht ook ander extra werk met zich mee voor het CvTB, zoals advisering over mogelijke andere opties voor dwang en drang.
- Door een toenemende vraag voor maatschappelijke opvang, wordt het drukker en voller in de opvanglocaties. Dit leidt tot een hogere concentratie van mensen met combinaties van forse psychiatrische, forensische, somatische en/of verslavingsproblemen. Hierdoor komt het CvTB steeds vaker mensen tegen voor wie ook de opvang geen optie meer is. De start van Housing First in 2020 is een eerste stap naar meer mogelijkheden voor deze groep.
- Vanaf najaar 2020 participeert het CvTB in het 'actieoverleg personen met verward gedrag' dat van start is gegaan. Dit overleg is opgericht om de follow up te verbeteren van politiemeldingen over personen met verward gedrag.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	8
1.1	Aanleiding en doel.....	8
1.2	Onderzoekopzet.....	8
1.3	Relevante ontwikkelingen	9
1.4	Leeswijzer	10
2.	Thuis in de wijk	11
2.1	Ambitie	11
2.2	Samenleven in de buurt.....	11
2.3	Vroegsignalering betalingsachterstanden.....	13
2.4	Participatie/daginvulling	14
2.5	Werk en financiën	15
2.6	Verbinding met de buurt.....	16
3.	Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen	17
3.1	Ambitie	17
3.2	Werkwijze toegang.....	17
3.3	Verbinding met wonen	18
4.	Maatschappelijke opvang	19
4.1	Ambitie	19
4.2	Gebruik maatschappelijke opvang.....	19
4.3	Juiste en passende hulp	21
5.	Beschermd wonen	22
5.1	Ambitie	22
5.2	Gebruik beschermd wonen	22
5.3	Juiste en passende hulp	24
5.4	Op- en afschalen.....	25
6.	Wonen.....	26
6.1	Ambitie	26
6.2	Verhuizingen in zorg	26
6.3	Beschikbaarheid woningen voor uitstroom	27
6.4	Zoektocht naar passende woning.....	29
6.5	Urgentieplus en Housing First.....	29
6.6	Huisvesting in gemeente van herkomst.....	31
6.7	Scheiden wonen en zorg	32
7.	Bemoeizorg / zorg & veiligheid	33
7.1	Ambitie	33
7.2	Het CvTB.....	33
7.3	Cijfers 2020	35
7.4	Ontwikkelingen in 2020	37

Bijlage: indicatorenlijst.....	39
--------------------------------	----

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De samenwerkende gemeenten Boxtel, Maasdriel, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Vught, Zaltbommel en 's-Hertogenbosch hebben hun ambities voor beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en aanpalende beleidsterreinen zoals Zorg & Veiligheid en Wonen vastgelegd in de *regiovisie 2020 en verder*. Eén van de onderdelen van deze visie is monitoring. In dit rapport staat de nulmeting. De monitor zal jaarlijks worden uitgevoerd om de voortgang van de ambities te kunnen volgen.

1.2 Onderzoeksopzet

Uitgangspunten

Deze monitor is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- De ambities zoals geformuleerd in de regiovisie zijn leidend.
- Er is gekozen voor een beperkt aantal indicatoren per ambitie.
- Er zijn indicatoren gekozen waarvoor informatie beschikbaar is voor de hele regio.
- Er is gekozen voor een mix van kwantitatieve en kwalitatieve informatie om een zo compleet mogelijk beeld te kunnen geven van de realisatie van de ambities.
- We maken zoveel mogelijk gebruik van reeds bestaande informatie(bronnen).

Bronnen

Voor de monitor is gebruik gemaakt van informatie uit diverse bronnen, namelijk:

- GGD gezondheidsmonitors
- Politiecijfers
- Rapportages van RIOZ
- Cijfers en verslagen van diverse organisaties, zoals zorgaanbieders maatschappelijke opvang en het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg
- Rapport meerjarig onderzoek door de UvA 'ambulantisering en regionalisering maatschappelijke opvang en beschermd wonen', 2021

Bij de teksten en figuren in het rapport staat vermeld uit welke bron de informatie afkomstig uit.

In de monitor wordt de meest recent beschikbare informatie gepresenteerd. Meestal gaat het over het jaar 2020. In sommige gevallen is er alleen informatie beschikbaar over de eerste helft van 2021. Voor sommige indicatoren zijn cijfers over meerdere jaren beschikbaar.

Kwalitatieve informatie uit onderzoek UvA

Bij de laatst genoemde bron (onderzoek UvA) gaat het om kwalitatieve informatie. Voor dit onderzoek heeft de UvA interviews gehouden met 41 cliënten BW/MO en hebben zij vijf focusgroepen gehouden met stakeholders (zoals woningcorporaties, beleidsmedewerkers Wonen en BW/MO van gemeenten en zorgaanbieders) binnen het werkveld van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Het gaat om diepte-interviews waarbij per casus veel en diverse informatie is opgehaald. Ook is een tijdreeks opgebouwd, omdat de meeste cliënten op meerdere momenten zijn geïnterviewd in de afgelopen jaren. Hierdoor ontstaat inzicht in het pad dat cliënten bewandelen in de zorg en na uitstroom uit zorg. Omdat het om relatief weinig cliënten gaat ten opzichte van de hele cliëntpopulatie, zijn de resultaten van het onderzoek eerder indicatief dan representatief voor de hele cliëntpopulatie. Het onderzoek geeft veel en waardevolle informatie over cliëntervaringen. Maar voor een volledig beeld van de situatie is het belangrijk deze ervaringen te interpreteren binnen de gehele context van structuren, processen en andere ervaringen, zoals die van stakeholders.

Doorontwikkeling

Voor deze monitor is geen op zichzelf staand onderzoek uitgevoerd, maar is gebruik gemaakt van reeds beschikbare informatie. Voor sommige ambities is op dit moment beperkte informatie beschikbaar. Er wordt de komende tijd ingezet op het beschikbaar krijgen van meer informatie, bijvoorbeeld door afspraken te maken met zorgaanbieders voor het aanleveren van gegevens. Zodat in volgende monitors op meer onderwerpen gerapporteerd kan worden. Ook wordt gekeken of voor indicatoren waar nu alleen kwalitatieve informatie beschikbaar is, in de toekomst ook kwantitatieve informatie beschikbaar is. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de indicatoren per ambitie. Hier is te zien welke informatie nu al beschikbaar is en welke informatie we in de toekomst nog meer willen opnemen in de monitor.

Nulmeting

Deze meting is een nulmeting. En geeft vooral een beschrijving van de huidige situatie en enkele trends. Het rapport is niet bedoeld om terugkijkend een oordeel te vormen over de mate waarin eerder gestelde doelstellingen zijn behaald. Wel biedt het aanknopingspunten om met elkaar in gesprek te gaan over wat het huidige beeld betekent voor de toekomst. Vooral vooruitkijken dus. Het rapport kan helpen om inzichten te verwerven en keuzes te maken. Vinden we dat we gezien de huidige stand van zaken andere accenten moeten leggen? Wat loopt nu al goed en moeten we vasthouden? Waarop denken we dat we nog verder kunnen doorontwikkelen?

Vervolg

Deze monitor zal jaarlijks worden herhaald. Bij volgende monitors zal er ook steeds meer inzicht zijn in trends. Waardoor ook kan worden teruggekeken in hoeverre gestelde doelen worden behaald. Doel van de monitor zal dan meer tweeledig worden, zowel terugkijken naar realisatie van doelen als vooruitkijken als het gaat om aanscherping van ambities en het maken van beleidskeuzes.

1.3 Relevante ontwikkelingen

Ontwikkelingen ten aanzien van de zorg en huisvesting van mensen met een (psychische) kwetsbaarheid volgen elkaar snel op en zijn omvangrijk van aard. Deze ontwikkelingen zijn belangrijk om mee te nemen als context bij de kwantitatieve en kwalitatieve informatie die in dit rapport wordt gepresenteerd. Een aantal belangrijke ontwikkelingen zijn:

Ambulantisering GGZ

Landelijk is het Hoofdlijnenakkoord ambulantisering GGZ 2019-2022 vastgesteld. Het uitgangspunt van dit plan is dat zorg en ondersteuning zoveel mogelijk in de eigen omgeving plaats moeten vinden. In het plan is vastgesteld dat partijen zich maximaal inspannen om te zorgen dat mensen niet onnodig in een ggz-kliniek (Zvw gefinancierd) of beschermd wonen-plek (Wmo gefinancierd) hoeven te blijven.

Landelijk Convenant Vroegsignalering

In november 2020 is het Landelijk Convenant Vroegsignalering afgesloten tussen de NVVK, VNG en koepels van vastelastenpartners. Uitgangspunt van het convenant is dat schuldeisers zoals energiebedrijven en woningcorporaties betalingsachterstanden van hun klanten doorgeven aan gemeenten, zodat gemeenten preventief kunnen handelen. Met het achterliggende idee dat met het tijdig ingrijpen uithuisplaatsingen zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen.

Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)

Deze wet maakt het vanaf januari 2020 mogelijk om maatregelen (in het justitiële kader) op te leggen aan inwoners die vanwege hun psychische kwetsbaarheid zorg nodig hebben. Ook kan iedereen die zich zorgen maakt over iemand, dit melden.

Wet langdurige zorg (Wlz)

Per 1 januari 2021 is de Wlz opengesteld voor mensen met een psychische kwetsbaarheid van chronische aard. Een deel van de inwoners die voorheen een beroep zou doen op beschermd wonen kan vanaf begin 2021 een beroep doen op de Wlz. Het gaat om zo'n een derde deel van de inwoners die voorheen een beroep deden op beschermd wonen. Met deze overgang is ook een deel van het geld dat voorheen bestemd was voor beschermd wonen overgeheveld naar de Wlz.

Doordecentralisatie

Per 1 januari 2022 wordt gestart met doordecentralisatie van beschermd wonen. Dat betekent dat alle gemeenten vanaf dan verantwoordelijk worden en zich volledig in gaan zetten voor inwoners die in aanmerking komen voor beschermd wonen. Vanaf 1 januari 2023 komt er een nieuwe financiële verdeling over gemeenten en wordt een woonplaatsbeginsel gehanteerd. Deze doordecentralisatie betekent overigens niet dat de regionale samenwerking dan stopt. Vanaf 2026 wordt de mogelijkheid van doordecentralisatie van maatschappelijke opvang bekeken.

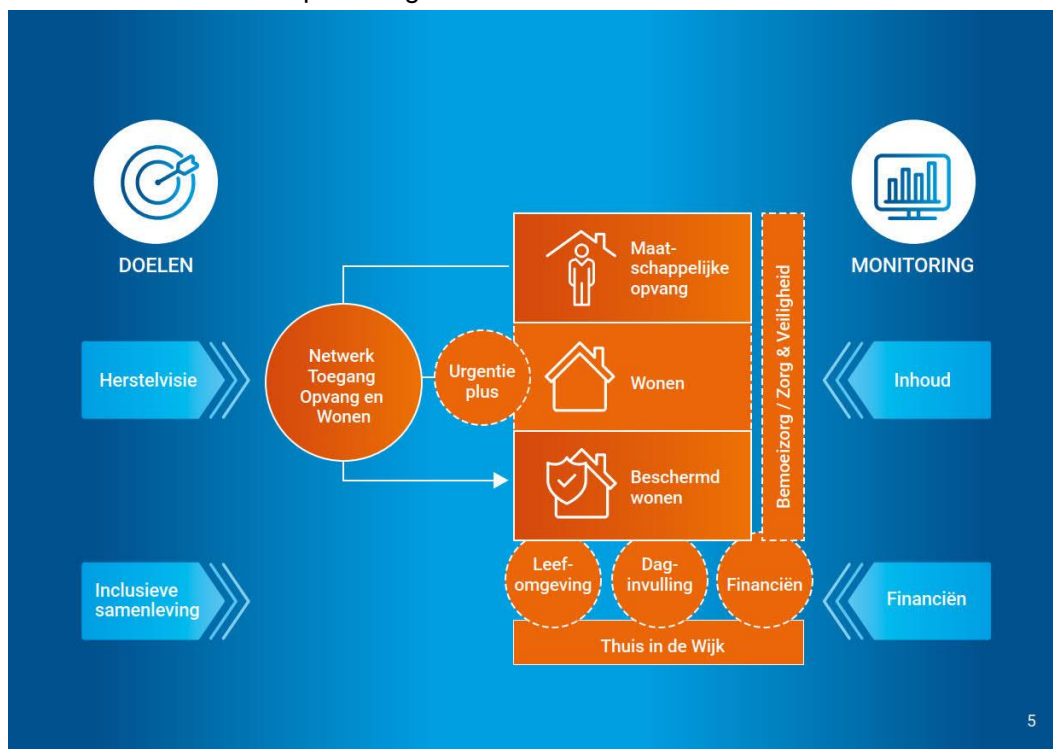
1.4 Leeswijzer

De regiovisie heeft zes inhoudelijke ambities. In dit rapport wordt in een hoofdstuk per ambitie de huidige situatie geschetst. De ambities hebben betrekking op:

- Thuis in de wijk
- Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen
- Maatschappelijke opvang
- Beschermd wonen
- Wonen
- Bemoeizorg / Zorg & Veiligheid

Ieder hoofdstuk start met een grijs blok met daarin de samenvatting van de belangrijkste punten uit dat hoofdstuk.

In de bijlage staat een overzicht van de indicatoren die de basis vormen voor deze rapportage. Hierin is ook te zien op welke indicatoren er nu nog geen informatie beschikbaar is, maar waar we in de toekomst wel op willen gaan monitoren.

2. Thuis in de wijk

Samenvatting:

- Het aantal incidenten van overlast door personen met verward/overspannen gedrag nam in 2020 toe, zowel landelijk als in de regio.
- Voor vroegsignalering van betalingsachterstanden is samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen behulpzaam, maar nog niet altijd goed geregeld. Ook voor cliënten is dit belangrijk, omdat zij vaak op meerdere vlakken ondersteuning krijgen van de gemeente.
- Het participatieaanbod voor de doelgroep MO en BW is vaak nog kleinschalig of niet voor iedereen bereikbaar of geschikt. Met name bij cliënten met verslavingsproblematiek blijven participatie en dagbesteding achter. Toeleiding naar betaald werk komt vooral tot stand wanneer een cliënt werkervaring heeft en kans op betaald werk.
- Volgens stakeholders is dagbesteding een belangrijk puzzelstuk in het geheel van kwaliteit van leven. Bij het slagen van uitstroom uit een intramurale voorziening kan (continuïteit op) participatie dan ook van belang zijn. In 2021 is participatie nog niet expliciet opgenomen in afspraken bij uitstroom en in inkoopcontracten. Maar vanaf 2022 gaat de regio specialistische dagbesteding als apart product inkopen, voor zowel BW als Wmo licht.
- Bij uitstroom naar een woning in de wijk is de samenwerking tussen zorgaanbieder en de lokale toegang (zoals sociaal wijkteam) belangrijk, maar dit is niet formeel belegd. Deze twee partijen weten elkaar nog niet altijd goed te vinden.
- In 2020 hadden de corona maatregelen effect op de mogelijkheden van participatie. En hebben gevoelens van eenzaamheid soms versterkt. Cliënten in een BW-voorziening hebben vooral oppervlakkig contact met buurtgenoten. Wel hebben zij veelal contact met andere cliënten in de voorziening. En zij behouden deze contacten veelal ook na uitstroom. Contacten met buurtgenoten zijn wisselend voor cliënten die zijn uitgestroomd. Ook de behoefte daarin verschilt per persoon.

2.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'Thuis in de wijk':

We ontwikkelen een integrale ondersteuning voor kwetsbare mensen in de wijk, met aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën.

Dit betekent:

- Het ontwikkelen van een zorgvuldige werkwijze in verbinding met de omgeving bij het vestigen van (groepen) kwetsbare inwoners.
- Sturen op een intensieve samenwerking tussen gespecialiseerde zorg en voorliggend veld.
- Inzet op vroegsignalering (Eropaf) en snelle financiële ondersteuning om ergere problemen (bijv. huisuitzetting) te voorkomen.
- Voortzetten en versterken van het regionale programma Thuis in de Wijk.
- Ontwikkelen en stimuleren van flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg.

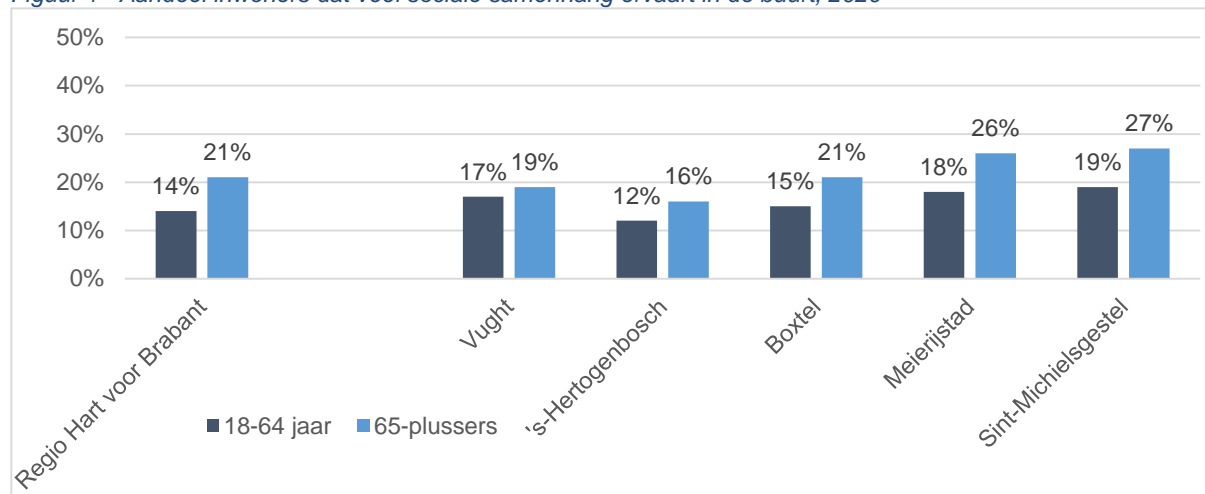
2.2 Samenleven in de buurt

De regio wil zoveel mogelijk inclusieve wijken en buurten, waar ook kwetsbare inwoners een fijne plek hebben. De indicatoren in deze paragraaf geven een algemeen beeld over de 'sociale samenhang in de buurt' voor de gemeenten uit de regio. We weten dat deze tussen wijken en buurten binnen gemeenten behoorlijk kan verschillen.

Sociale samenhang in de buurt

Het aandeel inwoners van 18-64 jaar dat veel sociale samenhang ervaart in de buurt varieert van 12% in 's-Hertogenbosch tot 19% in Sint-Michielsgestel. Alleen in 's-Hertogenbosch is dit lager dan het gemiddelde van de GGD-regio Hart voor Brabant (14%). Onder 65-plussers zijn er meer mensen die veel sociale samenhang ervaren in de buurt, variërend van 16% in 's-Hertogenbosch tot 27% in Sint-Michielsgestel. In Vught en 's-Hertogenbosch is dit lager dan het gemiddelde van de GGD-regio (21%).

*Figuur 1 Aandeel inwoners dat veel sociale samenhang ervaart in de buurt, 2020**

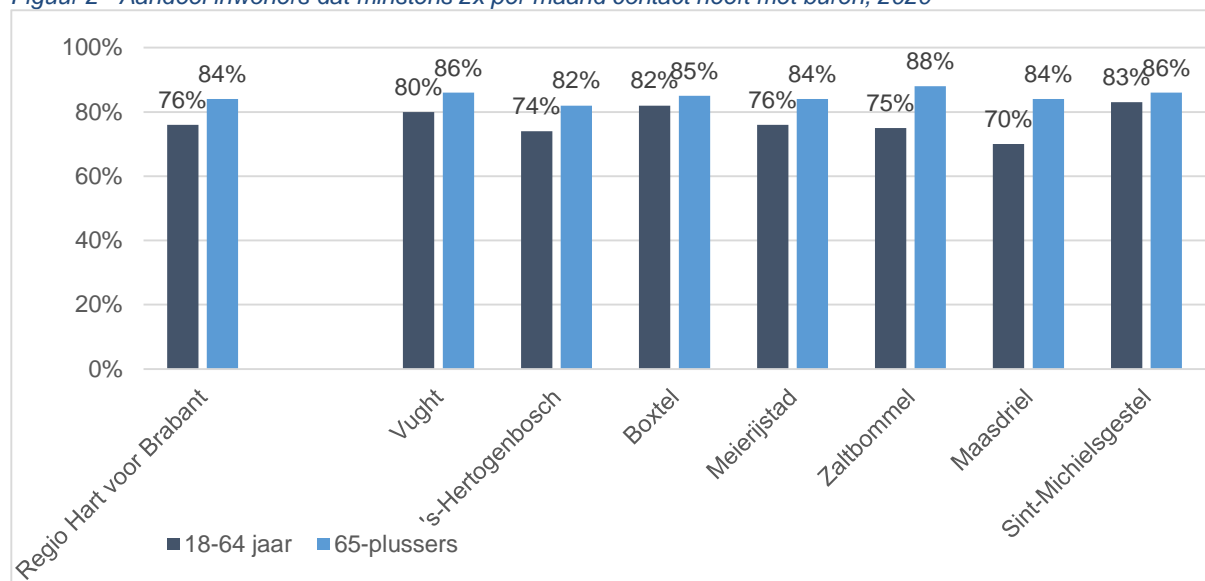
Bron: GGD Hart voor Brabant, volwassenen- en ouderenmonitor

*Maasdriel en Zaltbommel vallen onder de GGD-regio Gelderland Zuid. Door deze GGD wordt deze indicator niet gemeten.

Veel inwoners hebben regelmatig contact met burens

De GGD heeft in het inwonersonderzoek van het najaar van 2020 aan inwoners gevraagd hoe vaak zij contact hebben met burens of mensen die bij hen in de straat wonen. Het merendeel van de inwoners uit de regiogemeenten heeft minstens 2x per maand contact met burens. Onder 65-plussers is dit aandeel iets groter (variërend van 82% tot 88%) dan onder 18-64 jarigen (variërend van 70% tot 83%).

*Figuur 2 Aandeel inwoners dat minstens 2x per maand contact heeft met burens, 2020**

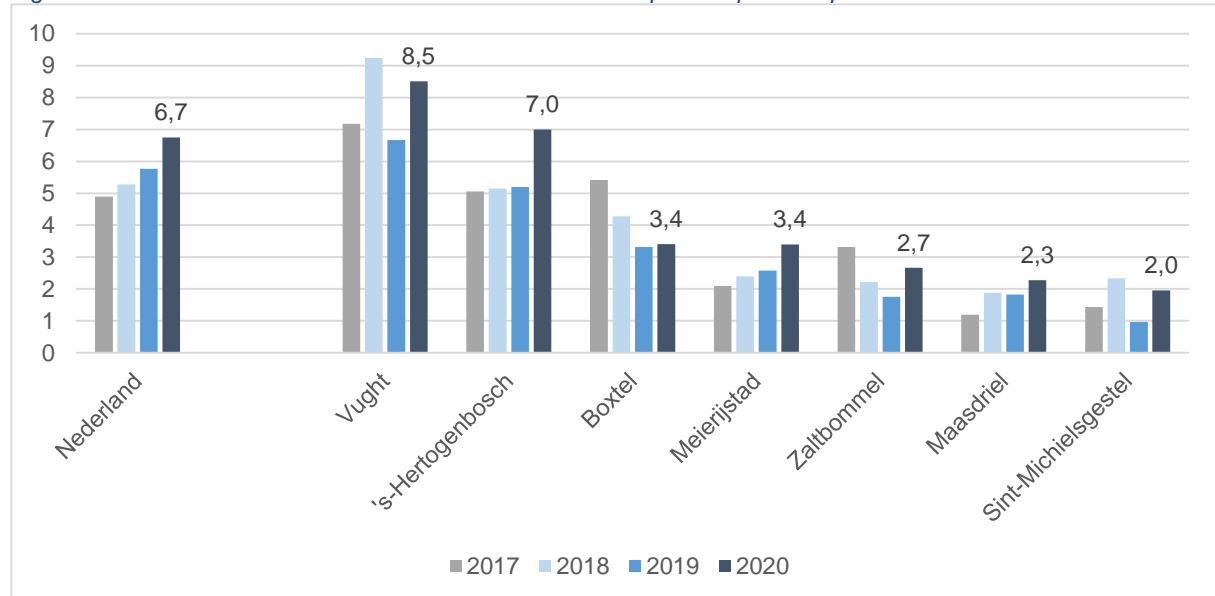
Bron: GGD Hart voor Brabant en GGD Gelderland Zuid, volwassenen- en ouderenmonitor

*Maasdriel en Zaltbommel vallen onder de GGD-regio Gelderland Zuid.

In 2020 toename incidenten overlast verwarde personen

Het aantal incidenten van overlast door personen met verward/overspannen gedrag lag in 2020 in alle gemeenten hoger dan het jaar daarvoor. Ook landelijk zien we deze toename. In gemeente Vught is het aandeel met 8,5 incidenten per 1.000 inwoners het grootst. Ook in 's-Hertogenbosch ligt dit hoger dan het landelijk gemiddelde. Daar gaat het om 7 incidenten per 1.000 inwoners. We zien in de regio behoorlijke verschillen per gemeente. Zo gaat het in Sint-Michielsgestel om 2 incidenten per 1.000 inwoners. Dat is het laagste in de regio.

Figuur 3 Aantal incidenten van overlast door verward/overspannen persoon per 1.000 inwoners

Bron: dataportaal politie

Mogelijk is de coronapandemie een van de oorzaken van het stijgend aantal incidenten. Zo zien we in 's-Hertogenbosch dat met name in het eerste half jaar van de coronapandemie (maart t/m augustus 2020) het aantal incidenten toenam. Vanaf september 2020 was dit aantal weer redelijk vergelijkbaar met dezelfde maanden in 2019.

Aandacht voor opvolging incidenten

Op verschillende vlakken is er aandacht om incidenten van overlast door verwarde/overspannen personen te voorkomen of op de juiste manier opvolging te geven. Zo is vanaf 1 januari 2020 het Crisis- en Interventie Team van Farent actief. Het team gaat op situaties af waarbij er geen sprake is van acuut gevaar, maar waar er wel grote zorgen zijn. Het team werkt hierbij nauw samen met onder meer de politie, het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB) en Reinier van Arkel (GGZ). Verder is vanaf het najaar 2020 het 'actieoverleg personen met verward gedrag' van start gegaan. Zie verder hoofdstuk 7 over bemoeizorg/zorg & veiligheid.

2.3 Vroegsignalering betalingsachterstanden

Eén van de onderdelen van de ambitie is de inzet op vroegsignalering (Eropaf) en snelle financiële ondersteuning om ergere problemen (bijv. huisuitzetting) te voorkomen. Hoewel vroegsignalering van dakloosheid breder is dan het letten op betaalachterstanden, is het vroeg signaleren van betaalachterstanden de focus van deze paragraaf.

Op basis van vroegsignalering komen tot een hulpvraag is vaak nog lastig

Uit het onderzoek door de UvA komt naar voren dat vroegsignalering op zich niet moeilijk is, door te letten op achterstallige huurbetalingen. Waar sprake is van huurachterstand is vaak ook meer

aan de hand. De gemeente krijgt een signaal bij betaalachterstanden huur, zorg en/of energie. Vervolgens contact krijgen met de huurders is niet altijd makkelijk. Wanneer de gemeente aanklopt bij mensen, is het belangrijk dat een dienst/hulpverlenende toon gebruikt wordt. Waar dit niet voldoende is, en huurders letterlijk en figuurlijk de deur dichthouden, kan bemoeizorg worden ingezet om huisuitzetting te voorkomen. Dit is nog niet overal even goed van de grond gekomen. In het contact leggen zouden ook ervaringsdeskundigen een rol kunnen spelen.

Onvoldoende zicht op particuliere huur en huiseigenaren

De gemeente heeft nog geen zicht op huurachterstanden bij particuliere huurders en huiseigenaren. Deze zijn nog niet verplicht om betalingsachterstanden te melden. Vanuit de regio wordt hieraan gewerkt.

Samenwerking verschillende beleidsterreinen nog niet altijd goed geregeld

Voor vroegsignalering is een goede samenwerking tussen verschillende afdelingen van gemeenten (werk & inkomen, Wmo, wonen) behulpzaam, maar nog niet altijd goed geregeld. Dit komt naar voren in het onderzoek door de UvA. Het verschilt per gemeente hoe goed medewerkers elkaar kunnen vinden. Er is behoefte aan procesregisseurs zoals in Meierijstad. Waar medewerkers elkaar nog niet goed weten te vinden, duren communicatieprocessen lang, lopen huurachterstanden op en dreigt alsnog huisuitzetting.

Terugkoppeling na melding betaalachterstand kan beter

Door professionals die een betaalachterstand melden wordt aangegeven dat het daaropvolgende het contact met de gemeente daarna soms moeizaam. Melders krijgen niet altijd terugkoppeling van Vroeg Eropaf over de status van een melding. Ook wordt inhoudelijk weinig informatie gedeeld. Dat is lastig in het contact met de verhuurder.

2.4 Participatie/daginvulling

De regio vindt het belangrijk dat er overal integrale ondersteuning is voor kwetsbare mensen in de wijk. Aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën zijn daarbij van belang.

Participatieaanbod heeft nog ontwikkeling

Volgens stakeholders uit het onderzoek door de UvA is er op het gebied van participatie nog veel te ontwikkelen. De doelgroep MO en BW is divers en het participatieaanbod is vaak nog kleinschalig en niet voor iedereen geschikt. Ook is toeleiding naar participatie/werk niet structureel ingebed in het zorgaanbod binnen BW. Daarnaast wordt aangegeven dat regels rond de participatie-uitkering remmend kunnen werken, in plaats van bevorderen dat iemand gaat werken. In kleinere gemeenten is het belangrijk om te letten op bereikbaarheid van buurthuizen, dagbesteding, en dergelijke. Afstanden kunnen groot zijn en openbaar vervoer is vaak beperkt.

Participatie van cliënten met verslavingsproblematiek

Begeleiding en hulp bij verslaving kent veel overeenkomsten (woonbegeleiding, financieel bewind), maar ook variatie in maatwerk (housing first harm reduction, vanuit ggz of huisarts). In het onderzoek door de UvA valt het op dat met name op de participatie van deze groep cliënten meer zou kunnen worden ingezet. Driekwart van de respondenten met verslavingsproblematiek heeft geen vorm van zinvolle dagbesteding, vrijwilligerswerk of werk.

Corona maatregelen hadden invloed op participatie

Uit het onderzoek van de UvA blijkt dat de corona maatregelen voor veel cliënten impact hadden op de participatie. Zo kon dagbesteding veelal niet doorgaan. Cliënten geven aan dit na de coronasituatie weer op te willen pakken. Soms zijn begeleiders creatief geweest in het realiseren van wat wel nog kon met de corona maatregelen, zoals dagbesteding aan huis. Sommige

cliënten hielden tijdens de coronapandemie actief contact met hun vrijwilligerswerk of dagbesteding. Met name bij BW-cliënten hebben de corona maatregelen door het wegvallen van dagbesteding en groepsactiviteiten, zoals samen eten, geleid tot meer gevoelens van eenzaamheid. Een aantal van de zelfstandig wonenden geeft sowieso aan last te hebben van eenzaamheid. De coronapandemie heeft hier niet bij geholpen.

Participatie is belangrijk onderdeel bij uitstroom

In het onderzoek van de UvA geven stakeholders aan dat dagbesteding een belangrijk puzzelstuk is in het geheel van kwaliteit van leven. Bij uitstroom krijgen sommige puzzelstukjes, zoals een woonplek, eerste prioriteit, terwijl voor het welslagen van de uitstroom participatie van belang kan zijn. Stakeholders geven aan dat participatie ook nog niet expliciet is opgenomen in de afspraken bij uitstroom uit intramurale voorzieningen naar wonen in de wijk. Dit heeft te maken met inkoopcontracten van zorg. Participatie wordt daarin niet meegenomen of zit samen in een inkoopcontract met persoonlijke begeleiding. Vanaf 2022 gaat de regio specialistische dagbesteding als aparte product inkopen, voor zowel BW als Wmo licht.

2.5 Werk en financiën

Vooraf toeleiding naar werk of dagbesteding bij mensen met kans op betaald werk

Volgens cliënten uit het onderzoek door de UvA komt de samenwerking tussen cliënt, begeleider en werkconsulent vooral voor wanneer iemand werkervaring heeft en kans op betaald werk. Voor cliënten die hier geen kans op hebben, lijkt dit soort samenwerking nog te missen, en is er een gebrek aan toeleiding naar (vrijwilligers)werk of een vorm van dagbesteding. Er zijn wel cliënten die hun vorm van dagbesteding gevonden hebben en daar tevreden mee zijn, maar zij zijn in de minderheid.

Samenwerking tussen afdelingen werk & inkomen, wonen en zorg is belangrijk

Voor veel cliënten is de samenwerking tussen de (gemeentelijke) beleidsterreinen werk & inkomen, wonen en zorg van belang, omdat zij te maken hebben met schulden, bewindvoering en/of budgetbeheer. Stakeholders uit het onderzoek door de UvA geven aan dat bij kleinere gemeenten het contact tussen de betreffende afdelingen gemakkelijker te organiseren is dan bij grotere gemeenten zoals 's-Hertogenbosch. Er is dan wel overleg tussen de afdelingen Wonen en Zorg, maar de afdeling Werk & Inkomen sluit hier nog niet automatisch aan.

Hulp bij financiën vergt meer en specifieke inspanning bij doelgroep MO/BW

Ondersteuning bij geldbeheer wordt doorgaans geboden door vrijwilligers, welzijnsorganisaties en sociaal- en werkorganisaties. Bijvoorbeeld via Schuldhulp Coaches, de Formulierenbrigade of Eerste Hulp Bij Geldzaken. Mensen worden hier vaak naar doorverwezen. Maar uit het onderzoek door de UvA blijkt dat het bij de groep cliënten MO/BW beter werkt om hier samen met de cliënt heen te gaan. Of te zorgen voor een warmere overdracht. Sowieso is een zorg van stakeholders dat bijvoorbeeld bewindvoering en schuldhulpverlening aan de doelgroep MO/BW specifieke expertise vraagt. Door grote instabiliteit in het dagelijks leven worden afspraken bijvoorbeeld gemist, waardoor iemand soms nog erger in de problemen kan komen.

2.6 Verbinding met de buurt

De ambitie van de regio is om een zorgvuldige werkwijze te ontwikkelen in verbinding met de omgeving bij het vestigen van (groepen) kwetsbare inwoners.

Cliënten in BW-voorziening hebben veelal oppervlakkig contact met buurtgenoten

Uit het onderzoek door de UvA blijkt dat cliënten die in een intramurale BW-voorziening verblijven meestal wel contacten hebben met anderen binnen de voorziening, maar verder niet met buurtgenoten. Het contact met buurtgenoten is veelal oppervlakkig, zoals groeten, maar verder is er niet veel communicatie. Enkele uitzonderingen hebben wel één of twee leuke contacten in de buurt met wie ze iets samen doen. De meeste regelen dit contact zelf naar eigen behoefte. Contacten buiten de eigen buurt waren er ook minder met name vanwege corona.

Contacten met buurtgenoten wisselend voor cliënten die wonen in de wijk

Cliënten uit het onderzoek door de UvA die wonen in de wijk zijn tevreden met hun eigen woning en de begeleiding aan huis. Niet iedereen zit op contact met buurtgenoten te wachten. Enkele leggen wel contacten met buurtgenoten. Degenen die eerst intramuraal verbleven houden ook na uitstroom veelal contact met bekenden uit de intramurale periode. Een enkeling ontwikkelt nieuwe contacten.

Sociaal wijkteam heeft belangrijke rol bij goed landen in de wijk

De samenwerking tussen zorgaanbieder en sociaal wijkteam bij zacht landen in de wijk heeft nog steeds extra aandacht. Die twee partijen weten elkaar nog niet altijd goed te vinden. Dit blijkt uit het onderzoek door de UvA. De samenwerking is niet formeel belegd en vraagt inzet van individuele medewerkers. Dit contact is met name belangrijk bij een verhuizing, omdat er dan op meerdere vlakken verandering optreedt. Continueren van dagbesteding zou de overgang bijvoorbeeld gemakkelijker kunnen maken. Dergelijke continuering is niet altijd vanzelfsprekend en vraagt goede afstemming, bijvoorbeeld ook met het sociaal netwerk van de cliënt.

3. Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen

Samenvatting:

- De toegang voor hulpvragen zorg en opvang is in iedere gemeente anders georganiseerd. Interlokaal werkende zorgaanbieders vinden dit soms lastig.
- Regie op de toegang loopt via het regionale Netwerk Opvang en Wonen. Er zijn drie toegangstafels (BW, MO, Urgentie Plus) waarin casussen anoniem worden ingebracht en het best passende traject wordt besproken. Lokaal is er ook behoefte aan Urgentie Plus tafels. Een aantal gemeenten onderzoekt de mogelijkheden daartoe.
- Voor casussen beschermd wonen die moeilijk plaatsbaar zijn of dreigen uit te vallen is er de maandelijkse veldtafel waar gezamenlijk wordt gekeken naar het beste traject. Dit werkt volgens betrokkenen goed. De druk op het overleg neemt wel toe, omdat er steeds meer casussen te bespreken zijn.
- Er is bij beleidsmedewerkers van de gemeenten en woningcorporaties behoefte aan meer duidelijkheid over de uitstroom uit BW en wat dit concreet betekent voor de vraag naar eigen woonplekken. Tot nu toe is vooral gewerkt met een onderbouwde aanname.
- Woningcorporaties geven aan dat de uitstroom via Urgentie Plus of lokale tafels soepeler verloopt dan wanneer dezelfde groep huurders via de reguliere weg bij hen binnenkomt.

3.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor ‘toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen’:

De regie op de regionale toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang is onafhankelijk georganiseerd en de verbinding met wonen is gelegd.

Dit betekent:

- Voortzetten, versterken en uitbreiden van het regionale Netwerk Opvang en Wonen.
- Regionale afspraken over de route naar woonruimte in de gehele regio.
- Voortzetten van de regie op de toegang tot de maatschappelijke opvang (ook de nachtopvang).
- Regionale afspraken over regievoering bij mensen die niet worden toegelaten tot maatschappelijke opvang (of beschermd wonen).
- Een goede verbinding tussen de toegang voor kwetsbare mensen tot beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen.

3.2 Werkwijze toegang

Iedere gemeente heeft de toegang voor hulpvragen anders georganiseerd

Elke gemeente geeft op eigen wijze vorm aan de toegang tot ambulante ondersteuning, MO en BW. Zo heeft Zaltbommel een multidisciplinair Buurteam, werkt Vught met een integraal loket en werken Maasdriel en Meierijstad met een Gebiedsteam. Uit het onderzoek door de UvA komt naar voren dat dit voor interlokaal werkende zorgaanbieders best lastig kan zijn. Zorgaanbieders moeten processen hierdoor soms per gemeente anders inrichten.

Rol Netwerk Opvang en Wonen en toegangstafels

Lokaal wordt door de betreffende gemeente onderzoek gedaan naar de hulpvraag voor beschermd wonen en doen opvangorganisaties dat voor de maatschappelijke opvang. Voor alle casussen BW en MO geldt dat zij vervolgens anoniem worden besproken in het Netwerk Opvang en Wonen. Hier wordt een besluit genomen of beschermd wonen of maatschappelijke opvang de juiste voorziening is. Vervolgens wordt de beschikking lokaal geregeld.

Er zijn wekelijks drie toegangstafels voor de regio waarin de casussen anoniem gepresenteerd worden om het best passende traject te bespreken. Er is een tafel voor BW, MO en Urgentie Plus (urgentie voor een huurwoning bij een woningcorporatie). Stakeholders uit het onderzoek door de UvA geven aan dat lokaal ook behoefte is aan Urgentie Plus tafels. Een aantal kleinere gemeenten zijn dit nu aan het opzetten.

Veldtafel voor complexe casussen werkt goed; druk op dit overleg neemt wel toe

Stakeholders geven daarnaast aan dat de maandelijkse veldtafel goed werkt, omdat daar complexe casussen kunnen worden ingebracht. Zorgaanbieders brengen daar casussen in die moeilijk plaatsbaar zijn of dreigen uit te vallen, en er wordt gezamenlijk gekeken naar het beste traject per casus. De druk op dit overleg neemt wel toe, er zijn steeds meer casussen om in te brengen.

3.3 Verbinding met wonen

Behoefte aan duidelijkheid over benodigde woningen voor uitstroom cliënten BW en MO

Om de uitstroom uit beschermd wonen en de doorstroom uit maatschappelijke opvang op te kunnen vangen, is medio 2020 een berekening gemaakt van hoeveel woningen er jaarlijks nodig zouden zijn voor mensen met psychische kwetsbaarheden. Deze aanname is verder uitgewerkt in het document *‘Jaarlijkse behoefte betaalbare urgentiewoningen in de regio; Een onderbouwde aanname’*. In deze onderbouwde aanname staat dat er jaarlijks 361 woningen nodig zijn voor uitstroom uit BW en MO. Het gaat om 241 woningen in 's-Hertogenbosch en 120 in de regiogemeenten. De aantallen zijn gebaseerd op een aanname en zijn niet in alle gemeenten doorvertaald in prestatieafspraken met woningcorporaties. Uit het onderzoek door de UvA blijkt dat vanuit de stakeholders Wonen (beleidsmedewerkers gemeenten en woningcorporaties) nog steeds behoefte bestaat aan duidelijkheid over wie en hoeveel mensen uit BW het daadwerkelijk gaat die perspectief hebben op uitstromen naar een eigen woonplek. En dat er niet wordt gewerkt met een aanname, maar veel meer wordt gekeken naar wat de doelgroep is die in beschermd wonen verblijft en wat hun perspectief is. Bij de ambitie over ‘wonen’ in hoofdstuk 6 wordt hier verder op ingegaan.

Uitstroom via Urgentie Plus of lokale tafels verloopt vaak soepeler dan regulier

Woningcorporaties geven aan dat niet alle huurders met rugzakje via Urgentie Plus of lokale tafels bij hen komen. Sommigen komen binnen via de reguliere weg. De woningcorporatie gaat dan zelf in gesprek met de toekomstige huurder en geeft waar nodig eerst een tijdelijk, voorwaardelijk huurcontract. Stakeholders van woningcorporaties geven aan dat de uitstroom via Urgentie Plus of lokale tafels vaak soepeler verloopt dan wanneer dezelfde groep huurders via de reguliere weg bij hen binnenkomt.

4. Maatschappelijke opvang

Samenvatting:

- De maatschappelijke opvang in de regio wordt geboden door Novadic-Kentron, MO Den Bosch, het Verdihuis en Springplank073.
- Novadic-Kentron biedt dag- en nachtopvang aan mensen die dak- en thuisloos zijn en een harddrugs verslavingsproblematiek hebben. In de eerste helft van 2021 maakten gemiddeld 18 personen per dag gebruik van de dagopvang en 19 van de nachtopvang.
- MO Den Bosch heeft drie intramurale opvanglocaties. In de eerste helft van 2021 maakten in totaal 189 mensen gebruik van de dag- en nachtopvang, 22 van de jongerenopvang en 42 van de opvang met intensieve zelfstandigheidstraining.
- Het Verdihuis bood in de eerste helft van 2021 aan 4 cliënten uit de regio crisisopvang.
- Springplank073 biedt woon-werktrajecten aan in 's-Hertogenbosch. In de eerste helft van 2021 hadden zij 15 plekken.
- Cliënten zijn veelal tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van de begeleiding bij de opvanglocaties. Wel geeft onduidelijkheid over beschikbaarheid van bedden veel onrust en stress. Ook vinden veel cliënten de mix van doelgroepen in de opvang niet prettig.

4.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'maatschappelijke opvang':

Zo min mogelijk mensen maken gebruik van de maatschappelijke opvang. Degenen die toch een beroep moeten doen op de maatschappelijke opvang stromen zo snel als mogelijk door naar een passende plek.

Dit betekent:

- Transformatie van de maatschappelijke opvang om passende hulp te bieden en zo de door- en uitstroom te bevorderen.
- Ontwikkelen van een samenhangend pakket voor doelgroepen (o.a. voor jongeren, gezinnen met kinderen, lvb en mensen met complexe problematiek).

4.2 Gebruik maatschappelijke opvang

De maatschappelijke opvang in de regio wordt geboden door drie zorgaanbieders:

- Novadic-Kentron
- Maatschappelijke Opvang Den Bosch
- Verdihuis
- Springplank073

Novadic-Kentron

Novadic-Kentron biedt dag- en nachtopvang aan mensen die dak- en thuisloos zijn en een harddrugs verslavingsproblematiek hebben. Het is een door/uitstroomlocatie waarbij wordt ingezet op het stabiliseren van het drugsgebruik, harm reduction, woonvaardigheden en dagbesteding. Door structurele overleggen met diverse ketenpartners en zorgaanbieders wordt per cliënt bekeken wat de meest passende vorm van zorg is en kan daar direct op geanticipeerd worden. De doorstroom wordt hiermee vergroot. Iedere cliënt krijgt een vaste begeleider om continuïteit van hulp te waarborgen. Deze medewerker voert de regie over de ondersteuning. In

het eerste half jaar van 2021 maakten gemiddeld 18 personen per dag gebruik van dagopvang en gemiddeld 19 personen van nachtopvang. De dag- en nachtopvang biedt 32 dag en nachtopvang plaatsen, 1 crisisbed en 1 politiebed. Gemiddeld zijn er op jaarbasis 18-20 bedden gevuld. Tijdens het winterscenario zijn dat er 24. Het kwam voorgaande jaren nauwelijks voor dat de volledige capaciteit van de opvang werd benut. Maar vanwege de corona maatregelen kwam dat in 2020 en 2021 vaker voor. De maximale capaciteit was toen 25, vanwege de 1,5 meter afstand maatregel.

Maatschappelijke Opvang Den Bosch

Maatschappelijke Opvang Den Bosch (MO Den Bosch) heeft een drietal intramurale opvanglocaties: dag- en nachtopvang, jongerenopvang en opvang met intensieve zelfstandigheidstraining. Daarnaast biedt MO Den Bosch ook kleinschalige opvang verspreidt over de regio.

Tabel 1 Gebruik MO Den Bosch, eerste half jaar 2021

	totaal aantal cliënten	gemiddeld per maand	gemiddelde verblijfsduur (in dagen)
dag- en nachtopvang	189	59	163
jongerenopvang	22	10	171
opvang met intensieve zelfstandigheidstraining	42	19	183
kleinschalige opvang	7		

Bron: MO Den Bosch

Dag- en nachtopvang

In het eerste half jaar van 2021 maakten in totaal 189 mensen gebruik van de dag- en nachtopvang van MO Den Bosch. Gemiddeld per maand ging het om 59 mensen. In de eerste helft van 2021 stroomden er 101 mensen in bij de opvang en in diezelfde periode stroomden er 114 mensen uit zorg. Gemiddeld maken cliënten 163 dagen gebruik van de opvang.

Jongerenopvang

In de eerste helft van 2021 maakten gemiddeld 10 jongeren per maand gebruik van jongerenopvang. Totaal waren dat er 22. De gemiddelde verblijfsduur in de jongerenopvang is 171 dagen.

Opvang met intensieve zelfstandigheidstraining

De opvang met intensieve zelfstandigheidstraining had in het eerste half jaar van 2021 in totaal 42 cliënten in zorg, gemiddeld 19 cliënten per maand. Er zijn in totaal in het eerste half jaar 24 cliënten uitgestroomd. De gemiddelde verblijfsduur in de opvang met intensieve zelfstandigheidstraining is 183 dagen.

Kleinschalige opvang

In de eerste helft van 2021 hebben er zeven mensen gebruik gemaakt van de kleinschalige opvang. Vier mensen verbleven in de kleinschalige opvang in Zaltbommel en drie mensen in 's-Hertogenbosch.

Verdihuis

Het Verdihuis bood in de eerste helft van 2021 kortdurende opvang en crisisopvang. In die periode is aan 4 cliënten crisisopvang geboden. In juli heeft het Verdihuis twee kleinschalige opvanglocaties voor individuen en gezinnen in Veghel geopend en is gestopt met kortdurende opvang en crisisopvang.

Springplank073

Springplank073 bood in de eerste helft van 2021 15 woon-werktrajecten aan. Er zijn 7 personen positief uitgestroomd en één persoon is voortijdig uitgevallen. Er zijn 8 nieuwe mensen ingestroomd. In 2021/2022 worden er 10 nieuwe plekken gerealiseerd bij Springplank073.

Winterscenario in 2020/2021 langer dan normaal

In 2020/2021 heeft het winterscenario 187 dagen geduurd. Dit was langer dan normaal, omdat het winterscenario ook inging tijdens de corona lockdown. Bij de dag- en nachtopvang van Novadic-Kentron hebben 30 mensen gebruik gemaakt van de winteropvang. Bij de dag- en nachtopvang van MO Den Bosch waren dat er 58. De verblijfsduur tijdens het winterscenario varieerde van 1 nacht tot 3 maanden.

Naar de toekomst toe wil de regio dat er een verschuiving plaats vindt naar gebruik van meer kleinschalige opvangvoorzieningen en minder grootschalige voorzieningen.

4.3 Juiste en passende hulp

Hoeveelheid en kwaliteit van begeleiding voldoet veelal

In het onderzoek door de UvA geven de meeste cliënten MO aan tevreden te zijn met de hoeveelheid begeleiding die zij krijgen bij de opvanglocatie. Ook de kwaliteit voldoet volgens de meeste respondenten aan hun verwachtingen.

Onduidelijkheid geeft onrust en stress

Meerdere MO-clienten geven in het onderzoek door de UvA aan dat de onduidelijkheid over beschikbaarheid van bedden veel onrust en stress geeft. Dit maakt het maken van toekomstplannen vrijwel onmogelijk en mensen leven hierdoor bij de dag.

Cliënten vinden mix van doelgroepen in opvang veelal niet prettig

De meeste cliënten die in de opvang hebben gezeten, geven aan veel moeite te hebben met de mix van doelgroepen die er gebruik van maken. Er zijn gevoelens van onveiligheid door mensen in een psychose of zwaar onder invloed en die agressief of luidruchtig zijn, en er bestaan grote verschillen in zelfzorg tussen mensen.

5. Beschermd wonen

Samenvatting:

- Van 2018 tot 2020 nam het aantal cliënten beschermd wonen toe van 676 tot 808. De meeste cliënten wonen in 's-Hertogenbosch (70%) en Meierijstad (16%).
- Het aandeel beschermd wonen Begeleid is tussen 2018 en 2020 toegenomen van 22% naar 44%. Het aandeel All inclusive en beschermd wonen Thuis nam (licht) af.
- Cliënten zijn veelal tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van de begeleiding. Bij uitstroom uit beschermd wonen blijken de begeleidingswensen van cliënten divers. Dit vraagt om maatwerk en goed kunnen op- en afschalen.
- Op- en afschalen gaat volgens de stakeholders uit het onderzoek door de UvA sneller als het gaat om afschalen van intramurale zorg dan opschalen van ambulante zorg. Zorgcontracten zijn veelal complex om flexibel te kunnen op- en afschalen. En financiering blijkt soms lastig.
- Er is een dunne scheidslijn tussen BW begeleid en Wmo begeleiding. Zorgaanbieders zouden graag meer flexibel deze vormen van begeleiding willen kunnen mengen, om de zorg- en wooncontinuïteit van cliënten te kunnen realiseren. Bij de inkoop 2022 is hier rekening mee gehouden doordat aanbieders die zowel beschermd wonen Begeleid als Wmo begeleiding bieden deze vormen vanaf dan meer flexibel kunnen gaan inzetten.

5.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'beschermd wonen':

Mensen die een beroep moeten doen op beschermd wonen, wonen zo zelfstandig mogelijk 'Thuis in de Wijk'.

Dit betekent:

- Transformatie van beschermd wonen om inwoners zo passend, licht en dichtbij mogelijk te ondersteunen.
- Ontwikkelen en stimuleren van flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg.
- Een eenduidige en transparante bekostigingssystematiek die bijdraagt aan de ambitie voor beschermd wonen.
- Regionale afspraken over regievoering PGB (zowel PGB vaardige cliënten als zorgaanbieders die de gevraagde kwaliteit zorg leveren).

5.2 Gebruik beschermd wonen

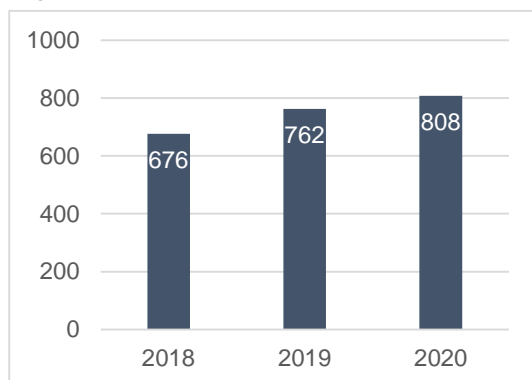
Aantal cliënten beschermd wonen in 2020 toegenomen

Het totaal aantal inwoners dat gebruik maakt van beschermd wonen (excl. PGB) is de laatste jaren toegenomen, van 676 in 2018 tot 808² in 2020. Tussen 2019 en 2020 is er vooral een toename van het aantal cliënten in 's-Hertogenbosch en Sint-Michielsgestel. In de andere gemeenten bleef dit gelijk of daalde licht. Van de cliënten beschermd wonen woont 70% in 's-Hertogenbosch en 16% in Meierijstad. Een relatief klein deel woont in de andere regiogemeenten: Boxtel, Haaren³, Sint-Michielsgestel, Vught, Zaltbommel en Maasdriel.

² Dit cijfer is een optelling van het aantal unieke cliënten per product (BW all inclusive, BW begeleid, BW thuis). Wanneer een inwoner in 1 kalenderjaar meerdere producten ontving wordt diegene in het totaal meerdere keren meegeteld.

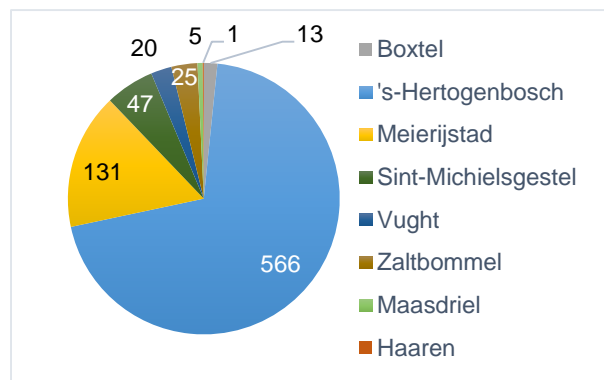
³ Haaren is vanaf 2021 verdeeld over de gemeenten Oisterwijk, Vught, Boxtel en Tilburg.

Figuur 4 Aantal cliënten beschermd wonen, regio totaal, excl. PGB⁴

Bron: jaarrapportage RIOZ 2020

Figuur 5 Aantal cliënten beschermd wonen per gemeente, 2020, excl. PGB⁴

Bron: jaarrapportage RIOZ 2020

Tabel 2 Ontwikkeling aantal cliënten beschermd wonen per gemeente⁴

Gemeente	2018	2019	2020
Boxtel	9	14	13
's-Hertogenbosch	465	525	566
Meierijstad	121	132	131
Sint-Michielsgestel	30	38	47
Vught	17	22	20
Zaltbommel	27	26	25
Maasdriel	7	5	5
Haaren			1
Totaal	676	762	808

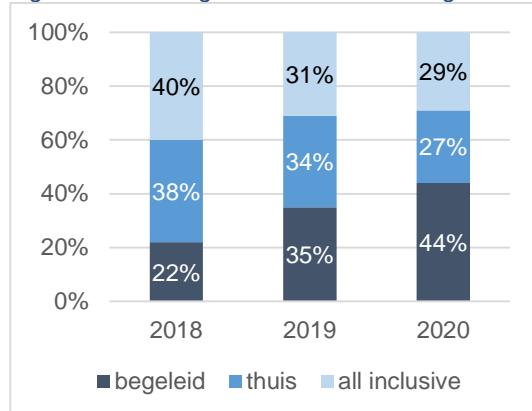
Bron: jaarrapportage RIOZ 2020

Aandeel beschermd wonen Begeleid is toegenomen

Er zijn drie vormen van beschermd wonen: All inclusive, Begeleid en Thuis. All inclusive is een intramurale voorziening. Bij beschermd wonen Begeleid krijgen de inwoners ambulante hulp aan huis. Datzelfde geldt voor beschermd wonen Thuis, alleen gaat het dan om intensievere begeleiding. Beschermd wonen Begeleid is er vanaf 2018. In 2018 en 2019 was er relatief veel instroom voor deze voorziening. In het begin werd deze voorziening nog wel eens toegekend bij casussen waarbij eigenlijk geen beschermd wonen nodig was, maar een andere vorm van begeleiding. In 2020 is hier in de toegang strakker op gestuurd, zodat deze instroom minder werd. Al met al is het aandeel beschermd wonen Begeleid in het totaal van beschermd wonen de laatste jaren wel toegenomen van 22% in 2018 naar 44% in 2020.

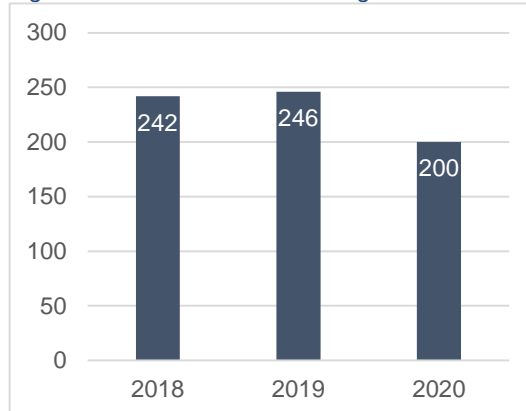
⁴ Deze cijfers zijn een optelling van het aantal unieke cliënten per product (BW all inclusive, BW begeleid, BW thuis). Wanneer een inwoner in 1 kalenderjaar meerdere producten ontving wordt deze in het totaal dubbel meegeteld.

Figuur 6 Verdeling naar soort voorziening BW

Bron: jaarrapportages RIOZ 2020 en 2019

Figuur 7 Aantal cliënten dat is ingestroomd in BW

Bron: jaarrapportage RIOZ 2020

In 2020 minder instroom dan jaren daarvoor

Het aantal cliënten dat is ingestroomd in beschermd wonen lag in 2018 en 2019 iets onder de 250. In 2020 is dit gedaald naar 200. Deze daling wordt met name veroorzaakt doordat er in 2020 strakker is gestuurd op de instroom in beschermd wonen Begeleid.

Een afname van instroom en een toename van totaal gebruik beschermd wonen kan duiden op een lagere uitstroom. Er zijn geen cijfers beschikbaar over de uitstroom uit beschermd wonen, alleen cijfers over de uitstroom per product. Maar uitstroom bij bijvoorbeeld All inclusive, kan ook betekenen doorstroom naar beschermd wonen Begeleid of beschermd wonen Thuis. Dus dit zegt niets over het aantal cliënten dat is uitgestroomd uit de voorziening beschermd wonen.

Deel cliënten beschermd wonen gaat in 2021 over naar Wlz

Door verruiming van de Wlz vanaf 2021 zal een gedeelte van de cliënten beschermd wonen vanaf 2021 onder de Wlz komen te vallen. Het gaat om zo'n een derde deel van de inwoners die voorheen een beroep deden op beschermd wonen. Het aantal cliënten beschermd wonen zal dus afnemen.

5.3 Juiste en passende hulp

De ambitie van de regio is om inwoners zo passend, licht en dichtbij mogelijk te ondersteunen.

Cliënten veelal tevreden over hoeveelheid en kwaliteit begeleiding

De meeste cliënten BW die deelnamen aan het onderzoek door de UvA zijn tevreden met de hoeveelheid begeleiding die zij krijgen. Ook de kwaliteit van de begeleiding voldoet veelal aan hun verwachtingen. Vier respondenten ervaren dat hun huidige begeleiding minder passend is bij hun huidige situatie. Dit kan gaan over ambulante begeleiding na uitstroom, of begeleiding in BW die vaak wisselt, of geen uitstroom mogelijkheden bespreekt met de cliënt.

Variatie aan begeleidingswensen na uitstroom uit BW-voorziening

Veel cliënten die zijn uitgestroomd uit een BW-locatie, geven aan dat ze altijd nog bij de begeleiding van hun oude locatie terecht kunnen, mocht er wat zijn. Dat blijkt uit het onderzoek door de UvA. Maar er zijn ook cliënten die blij zijn met hun zelfstandigheid en nauwelijks tot geen begeleiding meer krijgen. Waar het door de een als fijn wordt ervaren dat zij nog op hun oude BW-locatie terecht kunnen voor begeleiding, vindt een ander dat niet passend en wil graag begeleiding in de eigen woning ontvangen. Er blijkt een variatie aan begeleidingswensen, die vraagt om maatwerk en goed kunnen op- en afschalen. Ambulante begeleiding vanuit een bekend BW-team wordt door uitstromende cliënten vaak gewaardeerd, vanwege continuïteit in begeleiders.

Wisselende ervaringen ten aanzien van herstelgericht werken

De ervaringen van cliënten ten aanzien van herstelgericht werken tijdens verblijf in een BW-voorziening zijn wisselend. Daarbij spelen bijvoorbeeld personeelsswisselingen een rol, maar ook geven sommige cliënten aan dat er te weinig tijd en doortastendheid is bij woonbegeleiding of dat er niet wordt gekeken naar mogelijkheden voor uitstroom.

5.4 Op- en afschalen

De regio vindt het belangrijk dat er flexibiliteit is in het op- en afschalen van zorg, zodat de inwoners altijd de juiste en passende hulp ontvangen die aansluit bij hun situatie en behoefte.

Op- en afschalen ambulante zorg verloopt soms moeizaam

Op- en afschalen gaat volgens de stakeholders uit het onderzoek door de UvA sneller als het gaat om afschalen van intramurale zorg dan opschalen van ambulante zorg. Er is veel ingezet op het verminderen van bedden, maar er zijn weinig extra middelen gekomen voor ambulante hulp. De trage opbouw van ambulante begeleidingscapaciteit komt ook door de complexiteit van zorgcontracten. Hoewel op regionaal niveau meer flexibiliteit wordt geboden in de zorginkoop door gradaties van beschikkingen te hanteren, ervaren zorgaanbieders van ambulante begeleiding op casusniveau nog steeds weinig flexibiliteit in de zorg die geboden kan worden.

Geclusterd of gespikkeld wonen

Om het gemakkelijk op- en afschalen van ambulante zorg te bevorderen kan het clusteren van mensen met een zorgvraag of het gespikkeld wonen helpen, omdat cliënten dan in een bepaalde wijk bij elkaar wonen. Te veel afstand tussen individuele cliënten maakt ambulante begeleiding lastig gezien bijvoorbeeld reistijd van begeleiders en de noodzaak tot samenwerking met andere partners.

Financiering blijkt bij op- en afschalen soms lastig

Financiering is soms lastig bij op- en afschalen van ambulante begeleiding, blijkt uit het onderzoek door de UvA. Stel, een zorgaanbieder verhuurt woningen aan cliënten, die na verloop van tijd de woning op eigen naam gaan huren. Hoe zorgt de zorgaanbieder dan voor continuïteit in het aantal uren begeleiding van de andere cliënten die in het pand worden begeleid als er minder uren nodig zijn voor de herstelde cliënt? Mogelijk kan er dan ambulante begeleiding worden aangeboden in de omringende wijk, in het verlengde van aanbod binnen de voorziening. Hierdoor staat de continuïteit van het wonen en daarmee het welzijn van inwoners voorop en wordt een uitweg gevonden voor de financiële uitdaging waar de organisatie voor staat. Het denken hierover is nog in ontwikkeling.

Onderscheid beschermd wonen begeleid en Wmo begeleiding is klein

Wat in het onderzoek door de UvA wordt genoemd door de stakeholders als het gaat om op- en afschalen is de dunne scheidslijn tussen BW Begeleid en Wmo begeleiding. Het enige verschil is dat er bij BW Begeleid 24-uurs beschikbaarheid van zorg moet zijn. De daadwerkelijke begeleiding kan precies hetzelfde zijn. Zorgaanbieders zouden ook graag meer flexibel deze vormen van begeleiding willen kunnen mengen, om zo de zorg- en wooncontinuïteit van cliënten te kunnen realiseren. Bij de inkoop voor 2022 is hier rekening mee gehouden doordat aanbieders die zowel beschermd wonen Begeleid als Wmo begeleiding bieden vanaf dan binnen een bepaalde bandbreedte flexibel meer of minder uren begeleiding kunnen inzetten.

6. Wonen

Samenvatting:

- In 2020 is door de regio een onderbouwde aanname gemaakt voor het aantal woningen dat jaarlijks nodig is voor de uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De meeste gemeenten hebben op basis hiervan met woningcorporaties afspraken gemaakt (of gaan dit binnenkort doen) over het aandeel/aantal huurwoningen dat bij mutatie beschikbaar moet zijn voor bijzondere doelgroepen, zoals uitstroom BW en MO.
- In 's-Hertogenbosch is er een Urgentiepluscommissie die complexe casussen toetst en besluit over urgentie voor toekenning van een huurwoning. In 2020 is 120 keer urgentieplus toegekend. Een aantal kleinere gemeenten denkt erover na om ook een Urgentiepluscommissie te gaan inrichten.
- Onder cliënten uit het onderzoek door de UvA zijn voor- en tegenstanders als het gaat om gehuisvest blijven of weer worden in de gemeente van herkomst. Plaatsing vraagt dan ook om maatwerk per individu. Maar daarbij blijft specialistisch aanbod in kleinere gemeenten een knelpunt. Een aantal gemeenten heeft nog geen kleinschalige opvangvoorzieningen of preventieve voorzieningen op dit vlak, waardoor 's-Hertogenbosch dit blijft opvangen.
- De regio wil bij beschermd wonen 'wonen' en 'zorg' zoveel mogelijk scheiden. Dus dat zo min mogelijk cliënten huren van de zorgaanbieder. Zodat de cliënt niet van de zorgaanbieder afhankelijk is voor het wonen en ook na uitstroom uit zorg op dezelfde plek kan blijven wonen. In 2021 is er bij twee derde van de huursituaties beschermd wonen sprake van scheiding van wonen en zorg. De cliënt huurt in dat geval van een woningcorporatie of particuliere verhuurder.

6.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'wonen':

Kwetsbare mensen die een woonvraag hebben, worden zo snel mogelijk naar een passende woonruimte geholpen met zo min mogelijk verhuisbewegingen.

Dat betekent:

- Regionale afspraken over het aantal woningen dat beschikbaar is voor uitstroom uit zorg en afspraken over de toegang tot deze woningen.
- Extra inzet en creatieve oplossingen om een gevarieerd woonaanbod te hebben.
- Beter inzicht hebben in de uitstroom van beschermd wonen en maatschappelijke opvang en bij de instroom al aandacht hebben voor de uit- of doorstroom.
- Aanbod ontwikkelen voor groep kwetsbare mensen die niet (goed) in de wijk passen.
- Scheiden van wonen en zorg: geen verhuur door zorgaanbieder, tenzij...
- Binnen de passende woonruimte zijn (waar nodig) duidelijke afspraken over wonen en zorg.

6.2 Verhuizingen in zorg

Verhuizingen meestal volgens verwachting cliënt

Uit het onderzoek door de UvA blijkt dat afgelopen jaar twee derde van de cliënten uit het onderzoek niet hoeft te verhuizen of kunnen verhuizen. Eén derde heeft minstens één verhuizing meegemaakt. Zoals verwacht hebben personen in beschermd wonen relatief minder vaak verhuizingen dan in MO. Veruit de meeste verhuizingen waren in lijn met wat cliënten wilden. In een aantal gevallen is men extra verhuisd door noodoplossingen voor cliënten in MO als gevolg van de corona-maatregelen.

Maar soms ook minder duidelijke lijn in verhuizingen

Enkele trajecten kenmerkten zich afgelopen jaar door een minder duidelijke lijn. Zo stroomde iemand uit van beschermd wonen intramuraal naar beschermd wonen Begeleid. Vanwege een terugval in drugs (wat niet was toegestaan) verloor hij na enkele maanden deze plek, waarna hij terecht kwam in tijdelijke opvang in combinatie met detox. Daarna kon hij weer terug naar de beschermd wonen Begeleid voorziening. Na een volgende schorsing vanwege drugsgebruik werd hij een tijd dakloos. Inmiddels is hij weer terug op zijn initiële plek voor beschermd wonen. Mogelijk had een deel van deze verhuizingen voorkomen kunnen worden, bijvoorbeeld door een traject te bieden dat beter was ingericht op drugsgebruik en daarmee beter passend was.

6.3 Beschikbaarheid woningen voor uitstroom

De ambities uit de regiovisie zijn erop gericht om mensen zoveel mogelijk deel te laten nemen in de maatschappij en waar mogelijk zelfstandig te laten wonen. De regio wil komen tot regionale afspraken over het aantal woningen dat beschikbaar is voor uitstroom uit zorg en afspraken over toegang tot deze woningen.

Onderbouwde aanname huisvestingsopgave

Om de uitstroom uit beschermd wonen en de doorstroom uit maatschappelijke opvang op te kunnen vangen, is medio 2020 een berekening gemaakt van hoeveel woningen er jaarlijks nodig zouden zijn voor mensen met psychische kwetsbaarheden. Deze aanname is verder uitgewerkt in het document '*Jaarlijkse behoefte betaalbare urgentiewoningen in de regio; Een onderbouwde aanname*'. Een exacte berekening is lastig te maken. Daarvoor zijn er te veel variabelen en onzekerheden. Zo moet er bijvoorbeeld rekening mee worden gehouden dat ook andere doelgroepen (statushouders, mensen met een beperking, jongeren) op dezelfde woningvoorraad een beroep doen. Daarom wordt uitgegaan van een onderbouwde aanname.

Onderbouwde aanname per gemeente

De aanname is bepaald op basis van:

- Het aantal mensen dat gebruik maakt van beschermd wonen en van maatschappelijke opvang en de geschatte uitstroom per jaar. Dit is de theoretische vraag. De theoretische vraag betreft 450 woningen. Dit is gebaseerd op cijfers van 2019.
- Het aantal woningen dat in 2018 is bemiddeld buiten de reguliere kanalen om. Dit is het huidige aanbod en betreft 271 woningen.

De onderbouwde aanname gaat uit van het gemiddelde tussen beide getallen. Dat komt uit op 361 woningen per jaar voor de hele regio. Voor de onderbouwde aanname wordt uitgegaan van een verdeling 2/3 's-Hertogenbosch en 1/3 regiogemeenten. Dat zou betekenen dat in 's-Hertogenbosch zo'n 242 woningen nodig zijn en in de regiogemeenten 119. Deze 119 woningen kunnen op basis van inwoneraantal worden verdeeld over de verschillende gemeenten en kernen. Die verdeling ziet eruit zoals in tabel 3.

Tabel 3 Onderbouwde aanname huisvestingsopgave BW/MO

gemeente	aantal
's-Hertogenbosch	242
Boxtel	16
Haaren	7 ⁵
Meerijstad, waarvan:	42
<i>Schijndel</i>	12
<i>Sint Oedenrode</i>	10
<i>Veghel</i>	20
Sint-Michielsgestel	15
Vught	13
Zaltbommel	14
Maasdiel	13
Totaal	361

Bron: notitie 'jaarlijkse behoefte betaalbare urgentiewoningen in de regio; een onderbouwde aanname', mei 2020

Prestatieafspraken per gemeente

Het is de bedoeling dat de onderbouwde aanname per gemeente wordt doorvertaald en vastgelegd in prestatieafspraken met woningcorporaties. Gemeenten hebben dat op verschillende manieren ingevuld:

- Bommelerwaard (gemeenten Zaltbommel en Maasdiel) heeft met de woningcorporaties afgesproken dat 20% van de mutaties voor huurwoningen beschikbaar is voor bijzondere doelgroepen, waaronder uitstroom maatschappelijke opvang en kanteling beschermd wonen. De voortgang hiervan wordt maandelijks gemonitord door de corporaties en teruggekoppeld aan de gemeente. T/m mei 2021 is 18% van de mutaties beschikbaar gekomen voor bijzondere doelgroepen.
- In Meerijstad is met de woningcorporaties afgesproken dat maximaal 25% van de jaarlijks beschikbare woningen voor bijzondere doelgroepen beschikbaar zijn. De realisatie lag in 2020 op 11%. Het ging daarbij om de categorie 'reguliere urgenten en zorg'.
- In Vught is met de corporaties afgesproken dat wordt uitgegaan van een vraaggestuurde benadering. Voor 2022 wil Vught een minimum % beschikbaar gestelde woningen voor bijzondere doelgroepen gaan afspreken met woningcorporaties.
- 's-Hertogenbosch heeft afgesproken dat maximaal 30% van de woningtoewijzingen door woningcorporaties via directe bemiddelingen (waaronder urgentieplus) verloopt. Voor 2021 is afgesproken dat 150-175 woningen beschikbaar zijn voor urgentieplus (inclusief Housing First)⁶. Om tot deze aantallen te komen is een concrete inschatting gemaakt van de verwachte uitstroom per locatie/instelling. Ook is er rekening mee gehouden dat een deel van de mensen via een andere weg dan urgentie een woning vindt.

⁵ Sinds de gemeentelijke herindeling begin 2021 valt ongeveer de helft van de inwoners van gemeente Haaren onder Boxtel (zo'n 15%) en Vught (zo'n 35%). De andere helft valt onder Tilburg en Oisterwijk, dus buiten onze regio.

⁶ Deze aantallen zijn gebaseerd op ervaringscijfers over daadwerkelijke bemiddeling vanuit urgentieplus en zijn daarmee nauwkeuriger dan de cijfers van de onderbouwde aanname.

6.4 Zoektocht naar passende woning

Clënten veelal tevreden over ondersteuning naar zelfstandig wonen

Uit het onderzoek door de UvA komt naar voren dat cliënten die vanuit MO zelfstandig zijn gaan wonen en die geen last hebben van psychiatrische en verslavingsproblemen veelal tevreden zijn over de ondersteuning naar zelfstandig wonen toe. Enkele cliënten uit het onderzoek geven aan niet goed geholpen te worden bij hun zoektocht naar een eigen woning, bijvoorbeeld omdat de omgeving vindt dat iemand nog niet klaar is om uit te stromen, of omdat het wachten op de wachtlijst langer duurt.

Verkorten wachttijden uitstroom naar woning

De wachttijd voor een woning verschilt, blijkt uit het onderzoek door de UvA. De wachttijd op een woning kan worden verkort door aanvullende afspraken te maken over woningen welke beschikbaar zijn voor uitstroom uit BW en MO, onder voorwaarde van een drie partijen- of omklapcontract. Cliënten die een dergelijk contract hebben, zijn veelal tevreden over het contact met de woningcorporaties. Er wordt echter nog niet in alle gemeenten met dit soort contracten gewerkt. De wachttijd voor woningen kan ook verkort worden door te zorgen voor meer beschikbaarheid van sociale woningbouw in gemeenten en voldoende éénpersoons woonruimten. Het aandeel sociale huurwoningen op de woningmarkt daalt echter nog steeds en de mutatiegraad in de sociale woningsector krijgt geen kans te stijgen. De overspannen woningmarkt is een landelijk probleem.

6.5 Urgentieplus en Housing First

Urgentiepluscommissie 's-Hertogenbosch als bemiddeling naar woning

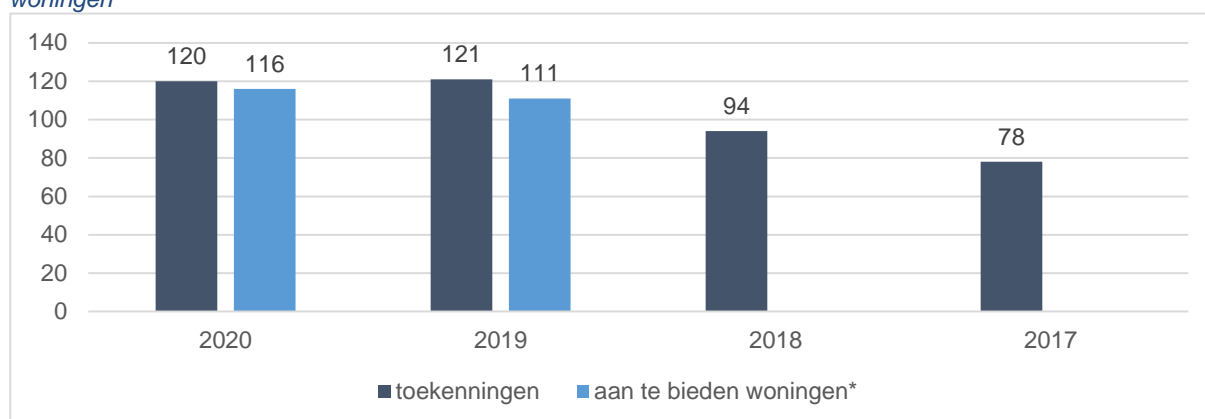
In 's-Hertogenbosch is er een Urgentiepluscommissie voor uitstroom naar een huurwoning. Deze commissie toetst casussen met een complexe zorgvraag en ook bijvoorbeeld casussen waarbij sprake is van uitstroom uit de vrouwenopvang na huiselijk geweld. De commissie neemt besluiten over de toekenning van urgentie voor een huurwoning bij een woningcorporatie. Diverse organisaties en zorgaanbieders kunnen een casus inbrengen. De commissie verzamelt vervolgens de benodigde informatie en neemt op basis van een compleet dossier een besluit. De woningcorporatie heeft daarna maximaal 3 maanden de tijd om een woning beschikbaar te stellen. De Urgentiepluscommissie behandelt zowel aanvragen voor cliënten die uitstromen uit een instelling als cliënten die niet in een instelling verblijven. Bij de laatste groep gaat het erom te voorkomen dat zij instromen bij een instelling voor BW/MO.

In 2020 is 120 keer urgentieplus toegekend

In 2020 heeft de Urgentiepluscommissie 173 aanvragen in behandeling gehad. Deze aanvragen hebben geleid tot in totaal 120 toekenningen⁷. 32 aanvragen werden afgewezen. 14 aanvragen werden ingetrokken en 7 waren eind 2020 nog in behandeling. In de periode januari t/m april 2021 werden er 59 aanvragen gedaan, waarvan 32 toekenningen en 13 afwijzingen. 2 toekenningen werden gedaan voor aanvragen voor gemeenten Boxtel en Zaltbommel. Uitgaande van 30 toekenningen voor 's-Hertogenbosch over de eerste vier maanden, is de prognose 90 toekenningen over 2021. Dat zou aanzienlijk lager zijn dan in 2020.

⁷ In 4 gevallen bleek de urgentie vervallen en heeft de toekenning niet geleid tot een woningvraag.

Figuur 8 Aantal toekenningen door Urgentiepluscommissie en aantal door de woningcorporaties toe te kennen woningen

Bron: Urgentiepluscommissie 's-Hertogenbosch; * het aantal aan te bieden woningen is kleiner dan het aantal toekenningen, omdat voor een deel van de toekenningen de urgentie later alsnog vervalt en niet leidt tot een woningvraag.

Tabel 4 Aantal aanvragen Urgentiepluscommissie

	jan-april 2021 (stand 30-04-2021)	jan-dec 2020 (stand 31-12-2020)
toekenning	32	120
in behandeling	12	7
afwijzing	13	32
ingetrokken	1	14
adviesfunctie	1	
totaal aantal aanvragen	59	173
% behandelde aanvragen dat is afgewezen	29%	21%

Bron: Urgentiepluscommissie 's-Hertogenbosch

Toegekende woningen

Van de toekenningen in 2020 zijn drie aanvragen verwezen naar andere gemeenten uit de regio. Dat betekent dat de woningcorporaties in 's-Hertogenbosch in totaal 113 woningen⁸ moesten toekennen voor urgentieplus.

Doorlooptijden urgentieplus aanvragen

Het is interessant om te weten hoe lang de toekenning voor urgentieplus duurt. Allereerst is er een doorlooptijd vanaf aanmelding van de casus bij de Urgentiepluscommissie tot aan het besluit door de commissie. Deze tijd wordt op dit moment niet per dossier bijgehouden en kan sterk variëren. De doorlooptijd is o.a. afhankelijk van de mate waarin het dossier compleet is bij aanmelding en hoe snel het gesprek met de betrokkenen kan worden ingepland om de casus te bespreken. Na het besluit door de commissie heeft de woningcorporatie 3 maanden de tijd om een geschikte woning te vinden. Ook van deze doorlooptijd zijn op dit moment geen cijfers bekend. In de toekomst zullen beide doorlooptijden bijgehouden gaan worden.

Urgentieplus regiogemeenten

Vooralsnog heeft alleen gemeente 's-Hertogenbosch een Urgentiepluscommissie. Gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel denken er ook over na een dergelijke commissie op te richten. Hierover hebben medio juli eerste gesprekken plaats gevonden. In het najaar van 2021 wordt dit vervolgd. Afgelopen jaren heeft de Urgentiepluscommissie ook enkele aanvragen behandeld voor gemeenten uit de regio.

⁸ 120 – 4 (vervallen aanvragen) – 3 (verwezen naar regio)

Housing First

In 2020 is 's-Hertogenbosch gestart met Housing First trajecten. Dit is een aparte, evidence-based methodiek. De trajecten zijn bedoeld voor personen met een meer complexe ondersteuningsaanvraag, waar een combinatie van een permanente woonplek en de voorwaarde van huurbetaling, accepteren van begeleiding en het niet veroorzaken van overlast effectief kunnen zijn. Housing First maakt onderdeel uit van de Maatschappelijk Opvang en is bedoeld om dak- en thuislozen direct te begeleiden naar een eigen huurhuis. Een eigen huis is de start van het herstelproces. Terwijl dat bij andere opvang en begeleiding vaak andersom is. Na toekenning van een huurhuis worden deze mensen intensief begeleid in het zelfstandig wonen en functioneren. In 2020 zijn er 16 toekenningen gedaan voor Housing First (*bron: stedelijke monitor prestatieafspraken 2020 's-Hertogenbosch*).

Urgentie niet voor alle cliënten van toepassing

Een aantal cliënten MO uit het onderzoek door de UvA heeft via de Urgentie Plus-regeling of het Housing First traject een woning gekregen. Maar vanuit opvang komt niet iedereen in aanmerking voor een Urgentie Plus-regeling. En degenen die al wachttijd voor een huurwoning hebben opgebouwd willen ook niet altijd urgentie, omdat ze dan minder keuze hebben in de woning en plek waar ze gaan wonen.

6.6 Huisvesting in gemeente van herkomst

Vanuit het oogpunt van optimaal herstel vindt de regio dat het wenselijk is dat mensen bij uitstroom de keuze hebben weer in de eigen woonomgeving terecht te komen, bijvoorbeeld vanwege de sociale contacten of werk.

Voor- en tegenstanders voor zorggebruik in gemeente van herkomst

Onder de cliënten uit het onderzoek door de UvA zijn zowel voor- als tegenstanders als het gaat om het idee om gehuisvest te blijven of weer te worden in de eigen gemeente van herkomst. Vaak speelt angst voor stigma een rol. Zij willen juist niet dat bekenden erachter kunnen komen dat zij een beroep hebben gedaan of nog steeds doen op begeleiding vanuit beschermd wonen of maatschappelijke opvang. Een belangrijk nadeel dat wordt genoemd als lokale opvang niet lukt is dat dit grote gevolgen kan hebben als iemand dan niet meer zijn sociale netwerk om zich heen heeft.

Er is behoefte aan maatwerk

Belangrijk is volgens cliënten dat er maatwerk is per individu en regionale samenwerking in het afstemmen wie waar het beste opgevangen kan worden. En daarbij goed aan te sluiten bij wat de beste omgeving is voor de cliënt, nabij sociaal netwerk of juist niet. Sommige cliënten geven aan dat zij simpelweg zijn geplaatst waar er plek was.

Met verslavingsprobleem beter niet huisvesten in gemeente van herkomst

De meeste cliënten met een verslavingsachtergrond of een verleden in de criminaliteit geven aan dat je met deze achtergrond juist niet naar de oude omgeving terug wilt. Dan kom je terug op de plek waar het allemaal begonnen is en is de kans op terugval groot.

Lokaal aanbod voor opvang is nog beperkt beschikbaar

Als de maatschappelijke opvang in 's-Hertogenbosch is geregeld heeft dat vaak tot gevolg dat cliënten daar een nieuw leven opbouwen en dan niet meer terug verhuizen. Op zich kan dat goed uitpakken. Soms is de kansrijkheid groter in een gebied waar de aanvrager voor opvang geen binding heeft. Waar kansrijkheid wel samenvalt met binding, verdient opvang in eigen regio de voorkeur. Dat is één van de conclusies uit het onderzoek door de UvA. In een aantal kleinere gemeenten zijn een aantal opvangplekken gerealiseerd. Maar specialistisch aanbod in kleinere

gemeenten blijft nog een knelpunt. Een aantal gemeenten heeft nog geen kleinschalige opvangvoorzieningen of preventieve voorzieningen op dit vlak, waardoor 's-Hertogenbosch dit blijft opvangen. Waar in kleinere gemeenten wel een aantal lokale opvangplekken is georganiseerd, is MO Den Bosch betrokken bij deze nieuwe lokale initiatieven. Aandachtspunt bij lokale opvangmogelijkheden is dat ook direct wordt gekeken naar doorstroombmogelijkheden naar een (meer) permanente plek. Zodat ook de uitstroom direct goed geregeld is.

6.7 Scheiden wonen en zorg

Eén van de ambities voor beschermd wonen is het scheiden van wonen en zorg. De regio wil dat cliënten die niet in een intramurale voorziening verblijven bij voorkeur niet huren van de zorgaanbieder, maar bijvoorbeeld van een woningcorporatie. Zodat de cliënt niet van de zorgaanbieder afhankelijk is voor het wonen en ook na uitstroom uit zorg op dezelfde plek kan blijven wonen.

Bij twee derde van de huursituaties is wonen en zorg gescheiden

Het scheiden van wonen en zorg is nu nog niet overal geregeld. Voor zorgaanbieders heeft het efficiencyvoordelen om woningen voor begeleid wonen juist geclusterd bij elkaar te hebben. De zorg is dan gekoppeld aan de betreffende woning. Terwijl het voor de cliënt bij uitstroom uit zorg juist niet handig is dat de zorg gekoppeld is aan de woning.

In 2021 is er bij een derde van de huursituaties sprake van huur van de zorgaanbieder. In twee derde van de gevallen huurt de cliënt van een woningcorporatie of een particuliere verhuurder. Zie tabel 5.

Tabel 5 Beschikbare plekken voor Wmo beschermd wonen intramuraal of geclusterd⁹

Wmo plekken BW	
Intramuraal	87
huur van corporatie	63
huur van particulier	50
huur van zorgaanbieder	58
Totaal	258¹⁰

Bron: cijfers Netwerk Opvang en Wonen, augustus 2021

Van de intramurale plekken zijn er 29 plekken waarbij de regio scheiden van wonen en zorg als ambitie heeft, omdat er geen sprake is van een 24-uurs beschikbaarheid/slaapdienst en het in feite geen intramurale voorzieningen zijn.

Een oplossing voor de toekomst kan zijn om in te zetten op 'gespikkeld' wonen, waarbij niet bepaalde woningen in een complex beschikbaar zijn voor beschermd wonen, maar een bepaald percentage van de woningen in dat complex. Dat geeft meer mogelijkheden voor de cliënt om na uitstroom uit zorg in de woning te blijven wonen.

⁹ Daarnaast is er een groep BW-clieñten die niet geclusterd of intramuraal woont, maar zelfstandig woont. Deze groep is in deze tabel niet weergegeven.

¹⁰ Er zijn in 2021 131 Wmo-plekken overgegaan naar de Wlz, omdat de cliënt is overgegaan van de Wmo naar de Wlz met de komst van de nieuwe wetgeving begin 2021.

7. Bemoeizorg / zorg & veiligheid

Samenvatting:

- Het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB) biedt integraal hulpaanbod voor mensen met complexe problemen. Farent, Reinier van Arkel, Cello, Novadic-Kentron en Maatschappelijke Opvang werken hierin samen. Het CvTB heeft een meldfunctie voor burgers, hulpverleners en instanties. En voert consultaties uit en indien nodig zorgtrajecten.
- Het CvTB heeft in 2020 in totaal 991 cliënten geholpen. In dat jaar waren er 621 nieuwe aanmeldingen. Dat is 7% meer dan de instroom die was verwacht.
- Het CvTB monitort met ZRM (zelfredzaamheidsmatrix) de resultaten van trajecten. Hieruit blijkt dat op de leefdomeinen geestelijke gezondheid, huisvesting en huiselijke relaties de grootste vooruitgang wordt geboekt. Op maatschappelijke participatie, lichamelijke gezondheid en werk & opleiding is gemiddeld de minste ontwikkeling in de ZRM-score.
- Vanaf januari 2020 is er de Wet Verplichte GGz (WVGGz). Het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent voert de meeste taken van deze wet uit. Taak van het CvTB is het triageren en uitvoeren van verkennend onderzoek. Deze taak bleek in 2020 kleiner dan verwacht wat betreft het aantal verkennende onderzoeken. Maar de rol bracht ook extra werk met zich mee voor het CvTB, zoals advisering over mogelijke andere opties voor dwang en drang.
- Door een toenemende vraag voor maatschappelijke opvang, wordt het drukker en voller in de opvanglocaties. Dit leidt tot een hogere concentratie van mensen met combinaties van forse psychiatrische, forensische, somatische en/of verslavingsproblemen. Hierdoor komt het CvTB steeds vaker mensen tegen voor wie ook de opvang geen optie meer is. De start van Housing First in 2020 is een eerste stap naar meer mogelijkheden voor deze groep.
- Vanaf najaar 2020 participeert het CvTB in het 'actieoverleg personen met verward gedrag' dat van start is gegaan. Dit overleg is opgericht om de follow up te verbeteren van politiemeldingen over personen met verward gedrag.

7.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'bemoeizorg/zorg & veiligheid':

We leiden mensen die het écht nodig hebben toe naar de juiste zorg en ondersteuning (bemoeizorg) en voeren regie op de snijvlakken van zorg en veiligheid.

Dit betekent:

- Er zijn afspraken gemaakt over de afstemming tussen bemoeizorg en de lokale teams.
- De verantwoordelijkheid voor casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid is in elke regiegemeente belegd.
- De expertise op het gebied van zorg en veiligheid is gebundeld.

7.2 Het CvTB

Organisatie en rol

Vanaf 2008 biedt het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB) een integraal hulpaanbod voor mensen met de meest complexe problemen. Medewerkers van Farent, Reinier van Arkel, Cello, Novadic-Kentron en Maatschappelijke Opvang werken hierin samen. Het CvTB werkt vanuit twee teams, een stadsteam voor gemeente 's-Hertogenbosch en een regioteam voor de overige gemeenten. De teams bieden zelf hulp. Ook wordt hun expertise breder ingezet om vastgelopen cliëntsituaties weer in beweging te krijgen. En ze verzorgen en bewaken de

toeleiding naar passende zorg en behandeling. Het CvTB biedt geen langdurende zorg of regie. Maar probeert met korte en soms zeer intensieve interventies cliënten weer op de rails krijgen. Ook ondersteunt het CvTB hulpverleners bij andere thema's, zoals zorgmijding, cliënten die tussen wal en schip komen, vastgelopen zorg, woonoverlast, woningvervuiling en het grensgebied van zorg met veiligheid. Het CvTB heeft een belangrijke signalerende en verbindende rol.

Meldfunctie

Het CvTB heeft een meldfunctie waar burgers, hulpverleners en andere instanties met zorgmeldingen terecht kunnen. Daar wordt beoordeeld of het CvTB de aangewezen plek is om met de aanmelding verder te gaan. Wanneer dat niet het geval is, vindt altijd informatie en advies plaats zodat de melder op weg wordt geholpen. Het meldpunt werkt nauw samen met de meldpunten van Reinier van Arkel voor de GGz-crisisdienst en dat van Farent voor het CIT (Crisis- en Interventie Team). Crisisvragen van nieuwe cliënten pakt het CvTB meestal niet zelf als eerste op. Wel is het CvTB beschikbaar voor de andere crisisdiensten en gaat mee als hun expertise waarde toevoegt. De afspraken hierover tussen de verschillende diensten zijn duidelijk.

Consultatie

Het CvTB streeft ernaar dat in ongeveer de helft van de gevallen een aanmelding leidt tot een consult. Bij een consult wordt volgens een duidelijk omschreven werkproces een gedegen en systematische multidisciplinaire inventarisatie van de situatie gemaakt. Ook zet het CvTB stappen om te zorgen dat de juiste mensen en instellingen met de casus verder kunnen. En verzorgen zij zo nodig aanvullende consultatie om die inzet te ondersteunen. De consultfunctie wordt toegepast bij casuïstiek die weliswaar hoogcomplex is maar die, met ondersteuning, ook door anderen kan worden opgepakt.

Trajecten

In situaties waar na onderzoek blijkt dat dit voor het realiseren van een sluitend en aansluitend zorgaanbod nodig is, zal een volledig CvTB-traject worden gestart. Hierbij wordt een integraal plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd. In het trajectplan is aandacht voor het opheffen van zorgmijding, noodzakelijke interventies door het CvTB, toeleiding naar passende vervolghulpverlening op meerdere levensgebieden, en versterken van de eigen herstelmogelijkheden van cliënten en hun omgeving.

Nazorg en monitoring

Waar nodig wordt gevolgd of het uitgezette traject en de behaalde resultaten vastgehouden worden. Dit betekent enerzijds nazorg voor de cliënt, anderzijds monitoring van de vervolghulpverlening. Het CvTB verwacht dat deze taak sterk zal afnemen naarmate in sociale wijkteams en gebiedsteams de regievoering ontwikkeld zou worden. In de regiogemeenten (buiten 's-Hertogenbosch) is dit volgens het CvTB gebeurd. Het CvTB kan dan loslaten en weer worden ingezet als de situatie daarom vraagt. Het sociaal wijkteam verzorgt de continuïteit.

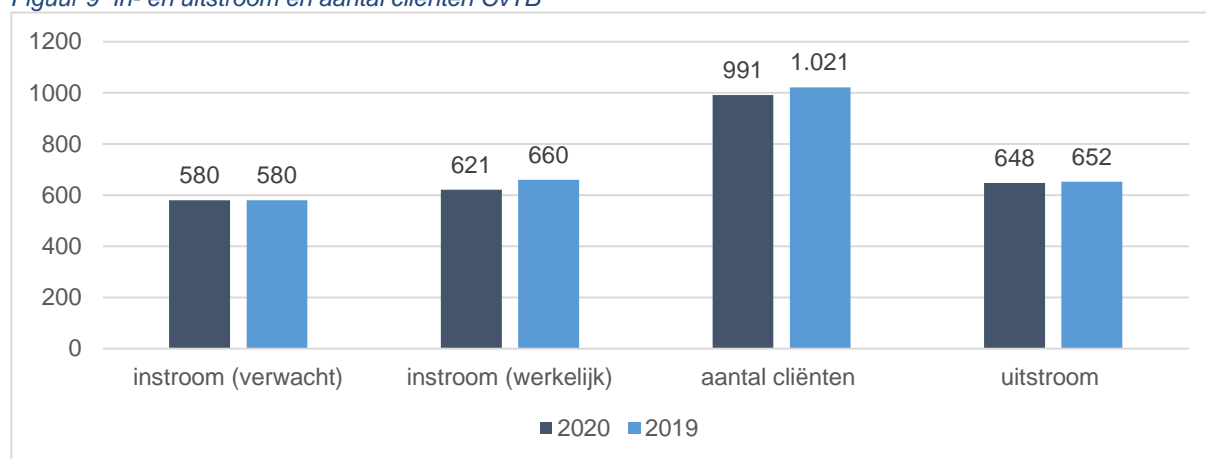
In 's-Hertogenbosch is dit volgens het CvTB nog niet goed geregeld. Hier ziet het CvTB veel heraanmeldingen (ongeveer de helft van alle aanmeldingen). Deze heraanmeldingen komen nauwelijks van de sociale wijkteams. Het CvTB komt pas weer in stelling als veel van het door het CvTB eerder uitgevoerde werk opnieuw moet gebeuren. Het CvTB concludeert dat de langdurende regie voor de meest complexe casuïstiek in 's-Hertogenbosch ernstig uit beeld is geraakt.

7.3 Cijfers 2020

In 2020 ruim 600 aanmeldingen bij CvTB

In 2020 waren er in totaal 621 aanmeldingen bij het CvTB. Dat is 7% meer dan de instroom die was verwacht. In 2019 was de instroom ook al hoger dan verwacht. Er zijn veel verschillende organisaties of personen die iemand kunnen aanmelden bij het CvTB. In 2020 waren dat vooral het wijkteam/gebiedsteam (18%), familie/vrienden/het systeem (11%) en Farent/AMW-organisatie (10%). Andere melders waren o.a. Werk en Inkomen van de gemeente, woningcorporaties, de politie, Wmo aanbieders, huisartsen, maatschappelijke opvang, Reinier van Arkel, welzijnsorganisaties, omwonenden/buren, jeugdhulpverlening en bewindvoering.

Figuur 9 In- en uitstroom en aantal cliënten CvTB

Bron: jaarcijfers CvTB

CvTB heeft bijna 1.000 cliënten geholpen in 2020

Het CvTB heeft in 2020 in totaal 991 cliënten geholpen. Dat waren er iets minder dan in 2019 (1.021). Van de cliënten die in 2020 werd geholpen is 71% man en 29% vrouw. In de meeste gevallen ging het om een alleenstaande (65%). 17% was een cliënt uit een huishouden met kinderen tot 23 jaar. De meeste cliënten (66%) komen uit de gemeente 's-Hertogenbosch. 17% komt uit de gemeente Meierijstad en de overige 17% is verdeeld over de andere regiogemeenten.

Tabel 6 Verdeling aantal cliënten over gemeenten, per 31 december 2020

	aantal	%
Meierijstad	51	17%
st. Michielsgestel	7	2%
Maasdriel	13	4%
Zaltbommel	12	4%
Haaren	1	0,3%
Boxtel	11	4%
Vught	10	3%
's-Hertogenbosch	200	66%
Totaal	305	100%

Bron: CvTB

Bijna 650 cliënten stroomden uit zorg

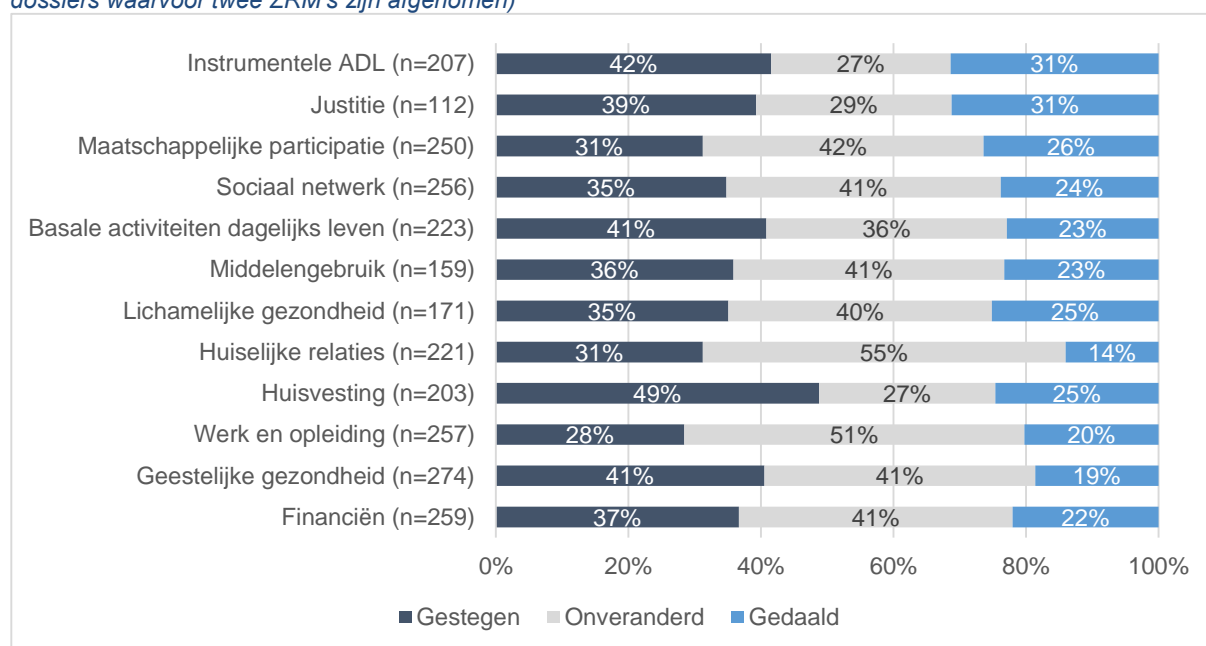
In 2020 stroomden 648 cliënten uit zorg. De belangrijkste redenen voor beëindiging van de zorg waren 'consult (geen traject gestart)' (52%) en 'traject afgerond, geen nazorg' (31%). Andere redenen waren o.a. dat het traject is afgerond en doorgaat naar nazorg (9%), dat de cliënt het traject zelf voortijdig heeft beëindigd (4%) of dat de cliënt is verhuisd of overleden (3%).

Wanneer er overdracht plaats vindt naar een andere organisatie, dan is dat vooral naar Farent/AMW-organisatie, wijkteam/gebiedsteam of Reinier van Arkel.

Resultaten zelfredzaamheidsmatrix

Het CvTB past bij trajecten de ZRM (zelfredzaamheidsmatrix) toe als meetinstrument voor het monitoren van resultaten. Met de ZRM wordt de zelfredzaamheid van de cliënt gescoord op 12 leefdomeinen. De scores lopen van 1 (niet zelfredzaam) t/m 5 (geheel zelfredzaam). De ZRM wordt afgenomen bij de start van een traject en bij het einde. In figuur 10 is te zien voor de dossiers waarbij in 2020 twee ZRM-metingen zijn gedaan, wat de ontwikkeling van de scores was. Hieruit blijkt dat er per leefdomein zowel dossiers zijn waarbij de ZRM-score is gestegen als dossiers waarbij de score is gedaald. Het aandeel waarbij de score is gestegen varieert van 28% (werk en opleiding) tot 49% (huisvesting). Het aandeel waarbij de score is gedaald varieert van 14% (huiselijke relaties) tot 31% (instrumentele ADL en justitie). Het aandeel dossiers waarbij de score onveranderd is gebleven varieert van 27% (huisvesting en instrumentele ADL) tot 55% (huiselijke relaties).

Figuur 10 Aandeel dossiers waarbij de ZRM-score is gestegen, gedaald of onveranderd is gebleven (n=aantal dossiers waarvoor twee ZRM's zijn afgenomen)

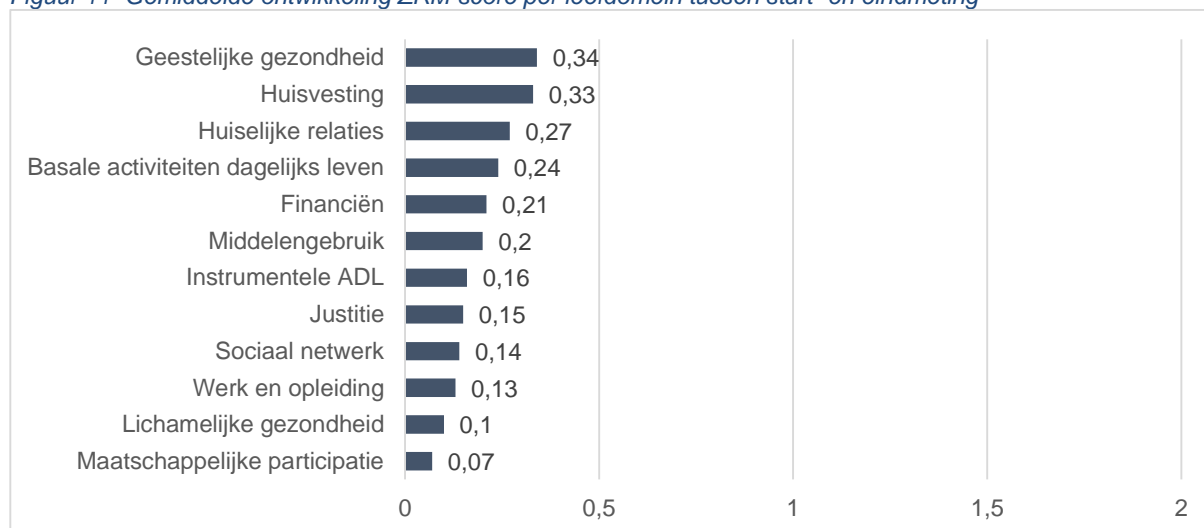

Bron: CvTB, 2020

Grootste toename ZRM-scores voor leefdomeinen geestelijke gezondheid en huisvesting

In figuur 11 is te zien dat op de leefdomeinen geestelijke gezondheid, huisvesting en huiselijke relaties de grootste vooruitgang wordt geboekt. De gemiddelde ontwikkeling van de ZRM-score is op deze domeinen het grootst. Op de leefdomeinen maatschappelijke participatie, lichamelijke gezondheid en werk en opleiding zien we gemiddeld de minste ontwikkeling in de ZRM-score.

Figuur 11 Gemiddelde ontwikkeling ZRM-score per leefdomein tussen start- en eindmeting

Bron: CvTB, 2020

7.4 Ontwikkelingen in 2020

WVGGz

Vanaf januari 2020 is de Wet Verplichte GGz (WVGGz) van kracht. Beroepskrachten of burgers die zich zorgen maken om een persoon met acute zorgnood voor wie de noodzaak tot (verplichte) geestelijke gezondheidszorg zou moeten worden onderzocht, kunnen dit melden bij het gemeentelijk meldpunt. Het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent voert de meeste taken van deze wet uit. Zo verzorgen zij het meldpunt. Ook voeren zij de taak 'horen' uit. Het horen van inwoners (betrokkenen) is onderdeel van de procedure om deze inwoner een crisismaatregel op te (kunnen) leggen. Het doel is de eventuele wensen en bedenkingen van de betrokkene over de verplichte zorg in beeld te krijgen. Taak van het CvTB in het kader van de WVGGz is het triageren en uitvoeren van verkennend onderzoek. De omvang van deze taak bleek in 2020 kleiner dan verwacht wat betreft het aantal verkennende onderzoeken. Tegelijkertijd brengt deze rol ook een hoeveelheid extra werk met zich mee voor het CvTB, zoals: verkennend onderzoek als beginpunt van onderhandelingen met de betrokkene over alternatieven, advisering over mogelijke andere opties voor dwang en drang en consultatie en soms mee oppakken in situaties waar het de GGz-instelling niet lukt om een zorgmijdende betrokkene te spreken of te vinden nadat de zorgmachtiging is afgegeven.

Samenwerking CIT

Het CIT is een integraal team dat 24/7 bereikbaar en inzetbaar is voor mensen die (acuut) psychosociale ondersteuning nodig hebben. Het CIT is een samenvoeging van het EropAf-team en de Crisisdienst Buiten Kantoortijden (CBK) van Farent. Er wordt veel samengewerkt tussen het CIT en CvTB en vaak hebben zij te maken met dezelfde cliënten. Na een crisis kan het CIT bijvoorbeeld schakelen met het CvTB om het vervolg op te pakken. In 2020 deed het CIT in totaal 1.189 interventies. Voor een belangrijk deel ging het om consultatie en advies en crisisinterventies binnen kantoortijden. 189 interventies hadden te maken met de nieuwe taken in het kader van de WVGGz en er waren 155 crisisinterventies buiten kantoortijden. Omdat de politie en het CIT elkaar steeds beter weten te vinden, neemt het aantal interventies toe.

Tabel 7 Interventies door het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent, 2020

	Aantal interventies
Consultatie en advies	456
Crisisinterventies binnen kantooruren	389
Interventies in het kader van de WVGZ	189
Crisisinterventies buiten kantooruren	155
Totaal aantal interventies	1.189

Bron: CIT

Druk op maatschappelijke opvang

Door een toenemende vraag voor maatschappelijke opvang, wordt het drukker en voller in de opvanglocaties. Dit leidt tot een hogere concentratie van mensen met combinaties van forse psychiatrische, forensische, somatische en/of verslavingsproblemen. Hierdoor komt het CvTB steeds vaker mensen tegen voor wie ook de opvang geen optie meer is. Het CvTB ziet dit terug in menonwaardige en menonterende situaties die worden aangetroffen op straat, zonder daar een oplossing voor te kunnen bieden. Het niet kunnen regelen van basale materiële voorwaarden is dan een probleem. De start van Housing First in 2020 is een eerste stap naar meer mogelijkheden voor deze doelgroep.

Extra inzet winterscenario

In 2020 ging de inzet van het CvTB voor de opvang in de winter verder dan normaal. Op verzoek van de gemeente, zijn er voor het winterscenario vanwege corona extra opvangplekken opgezet en gecoördineerd. Met het winterscenario wordt voorkomen dat mensen met (streng) vorst buiten moeten overnachten.

Actieoverleg personen met verward gedrag

Vanaf najaar 2020 participeert het CvTB actief in het 'actieoverleg personen met verward gedrag' dat van start is gegaan onder voorzitterschap van het Veiligheidshuis. Dit overleg is opgericht vanuit de behoefte om follow up te verbeteren van politiemeldingen over personen met verward gedrag.

Bijlage: indicatorenlijst

	Beschikbaar en informatie opgenomen in deze rapportage
	Beschikbaar in een andere vorm (bv. kwalitatief i.p.v. kwantitatief) of onvolledig; informatie opgenomen in deze rapportage
	(nog) niet beschikbaar en geen informatie opgenomen in deze rapportage

Indicator	Bron	Beschikbaarheid	Soort informatie	Frequentie	Laatste meting
Ambitie 1: Thuis in de wijk					
% inwoners dat minstens 2x per maand contact heeft met burens	GGD volwassenen-en ouderenmonitor	Niet van alle gemeenten beschikbaar	Kwantitatief	Tweejaarlijks	2020
% inwoners dat vindt dat er veel sociale samenhang is in de buurt	GGD volwassenen- en ouderenmonitor	Niet van alle gemeenten beschikbaar	Kwantitatief	Tweejaarlijks	2020
Aantal incidenten van overlast door verward/overspannen persoon (per 1.000 inwoners)	Dataportaal politie		Kwantitatief	Jaarlijks	2020
Ervaringen werkwijze ondersteuningsstructuur thuis in de wijk	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2021
Ervaringen werkwijze inzet vroegsignalering betalingsachterstanden	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2021
Ambitie 2: Toegang BW, MO en wonen					
Ervaringen werkwijze toegang BW en MO	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2021
Ervaringen werkwijze verbinding met wonen	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2021
Ambitie 3: maatschappelijke opvang					
Aantal cliënten dat gebruik maakt van de opvang (per product)	Zorgaanbieders MO	Manier van rapporteren verschilt per aanbieder	Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2021
Aantal cliënten dat is ingestroomd bij MO-locaties	Zorgaanbieders MO	Niet van alle aanbieders beschikbaar	Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2021
Aantal cliënten dat is uitgestroomd bij MO-locaties	Zorgaanbieders MO	Niet van alle aanbieders beschikbaar	Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2021
Gemiddelde verblijfsduur in zorg	Zorgaanbieders MO	Niet van alle aanbieders beschikbaar	Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2021
Duur en gebruik winterscenario	Zorgaanbieders MO		Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2021
Cliëntervaringen t.a.v. juiste en passende hulp	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2021
Ambitie 4: Beschermd Wonen					

Aantal cliënten Beschermd Wonen (per product)	Rapportages RIOZ		Kwantitatief	Jaarlijks	2020
Aantal cliënten dat is ingestroomd bij Beschermd Wonen	Rapportages RIOZ		Kwantitatief	Jaarlijks	2020
Cliëntervaringen t.a.v. juiste en passende hulp	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2021
Ervaringen werkwijze in de praktijk t.a.v. op- en afschalen	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2021
Gemiddelde wachttijd tussen afgeven beschikking en start zorg ¹¹			Kwantitatief		
Afstand tussen het woonadres van de cliënt en het adres waar de cliënt naartoe gaat voor gebruik van de voorziening ¹² -> als indicatie van de mate waarin inwoners zo dichtbij mogelijk ondersteuning krijgen			Nog bepalen, waarschijnlijk Kwalitatief		
Ambitie 5: wonen					
Aantal cliënten dat uitstroomt uit BW/MO en de redenen van uitstroom ¹³			Kwantitatief		
Gemiddeld aantal verhuisbewegingen die cliënten maken als ze in zorg zijn	Onderzoek UvA		Kwalitatief (in toekomst bij voorkeur kwantitatief)	Jaarlijks	2021
Aandeel cliënten dat uitstroomt naar een woning in een regiogemeente (het gaat om evenredige spreiding over de regiogemeenten en dat niet alle cliënten die uit zorg gaan blijven wonen in de gemeente waar zij de zorg hebben ontvangen).	Onderzoek UvA		Kwalitatief (in toekomst bij voorkeur kwantitatief)	Jaarlijks	2021
Duur van de zoektocht naar een passende woning om uit te stromen	Onderzoek UvA		Kwalitatief (in toekomst bij voorkeur kwantitatief, bijvoorbeeld doorlooptijd aanvragen urgentieplus)	Jaarlijks	2021
Aandeel cliënten dat huurt bij zorgaanbieders	Netwerk Opvang en Wonen		Kwantitatief	Jaarlijks	Augustus 2021
Visie en praktijk scheiden wonen en zorg	Zorgaanbieders		Kwalitatief		
Ambitie 6: Bemoeizorg/Zorg & Veiligheid					
Aantal meldingen bij CvTB en meldende instanties	Jaarcijfers CvTB		Kwantitatief	Jaarlijks	2020
Aantal cliënten dat door het CvTB is geholpen	Jaarcijfers CvTB		Kwantitatief	Jaarlijks	2020

¹¹ Dit is nu niet goed te bepalen, omdat 305 berichten niet structureel worden gestuurd door de aanbieders. Vanaf 2022 is dit waarschijnlijk beter te bepalen, omdat de facturatie dan gekoppeld gaat worden aan het berichtenverkeer. Ook wordt de aanbieders in de toekomst gevraagd hun actuele wachttijden per product te publiceren op de site van RIOZ.

¹² Dit is niet uit het systeem te halen, omdat alleen het adres van de hoofdlocatie van de aanbieder bekend is en niet op welke locatie de zorg wordt geleverd.

¹³ Cijfers uitstroom zijn niet beschikbaar en redenen uitstroom onvoldoende gevuld in het registratiesysteem.

Aantal interventies door Crisis- en Interventie Team Farent	Cijfers Farent		Kwantitatief	Jaarlijks	2020
Ervaringen werkwijze CvTB in de praktijk	Diverse betrokkenen uit netwerk CvTB		Kwalitatief		